

Antalya Müzesi'ndeki Pisidia Antiokheia Sikkeleri *Coins of Pisidia Antiokheia in the Antalya Museum*

Ferhan BÜYÜKYÖRÜK*

Öz: Pisidia Antiokheia'sı, Seleukos kralı I. Seleukos veya oğlu I. Antiokhos tarafından kurulmuştur. Asıl önemini Roma İmparatoru Augustus tarafından yaklaşık MÖ 25 yılında "Colonia Caesarea Antiochia" adıyla kolonize edilmesinden sonra kazanmıştır. Antiokheia'da sikke basımı, MÖ II ve I. yüzyıla tarihlendirilen Hellenistik Dönem otonom sikkeleriyle başlamış ve Claudius II Gothicus dönemine kadar devam etmiştir. Antalya Müzesi Sikke Koleksiyonu'nda bulunan 141 adet Pisidia Antiokheia sikkesi öncelikle "Hellenistik Dönem" ve "Roma Dönemi Koloni Sikkeleri" olmak üzere iki grupta değerlendirilmiştir. Daha sonra arka yüzlerde yer alan betimlemeler ve lejantlar dikkate alınarak oluşturulan tipler Roma İmparatorluk, Yerel ve Koloni tipleri olmak üzere üç ana başlık altında toplanarak incelenmiştir. Böylece sikkelerden yola çıkılarak kentin sosyal, dini, siyasi, tarihi ve askerî alanda nasıl bir değişim ve dönüşüm gösterdiği anlaşılmasına çalışılmıştır. Buna göre Roma İmparatorluğu politikası ve dininin sikke tiplerine yansımaları ile Hellenistik kültür geleneğinin izleri sikkeler üzerindeki tiplerden takip edilerek Roma İmparatorluğu'nun kolonizasyon hareketlerinin yerel kültürlerde bıraktığı izler takip edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Antalya Müzesi • Sikke • Pisidia Antiokheia • Roma Dönemi Koloni Sikkeleri

Abstract: Antiocheia of Pisidia was founded by Seleucus I., king of the Seleucid Empire, or by his son Antiochus. Its main importance was reached under the Roman Emperor Augustus, after being colonized in 25 B.C. under the name "Colonia Caesarea Antiochia". Coins were minted in Antiocheia in the Hellenistic Period with autonomous coins dated to the IInd and Ist century B.C. and continued to be struck until the Period of Claudius Gothicus II. One hundred and forty one coins of Antiocheia of Pisidia in the coin collection of the Antalya Museum, were evaluated in two groups, "Hellenistic Period" and "Roman Period Colonial Coins". Then, typologies were created, taking into account the descriptions and legends on the reverse were collected and examined under three main headings: Roman Imperial, Local and Colonial Types. Thus, from the coins struck, the attempt has been made to understand how the city changed and transformed in social, religious, political, historical and military fields over time. Accordingly, the reflection of Roman Imperial policy and religion on coin types and the traces of the Hellenistic cultural tradition were followed through the representations struck on these coins, and traces of the colonization movements of the Roman Empire in local cultures were followed.

Keywords: Antalya Museum • Coin • Pisidian Antiocheia • Roman Period Colonial Coins

Giriş

Pisidia Bölgesi'nde Romalıların kolonileştirdiği önemli bir kavşak noktasında yer alan ve halen inanç turizmi açısından önemini koruyan Antiokheia antik kentinin bilinen tarihi Seleukos kralı I. Seleukos veya oğlu I. Antiokhos (MÖ 261-281) tarafından kurulmasıyla başlatılmaktadır. Adını I. Antiokhos'tan alan kente MÖ 189 yılında Apameia Barışı sonrası Magnesia ad Maeandrum'dan getirilen kolonistler yerleştirilmiş ve Romalılar tarafından bağımsızlık verilmiştir. Bu dönem MÖ 39/36 yıllarında Amyntas'ın bölgeye egemen oluşuna dek sürmüştür. MÖ 25'te Amyntas'ın Homonadlar tarafından öldürülmesi üzerine Galatia Eyaleti'ne bağlanmış, bölgenin Roma İmparatorluğu'na katılışını

* Ark., Antalya Müzesi Müdürlüğü, Antalya. 0000-0001-9441-9432 | ferhanby@gmail.com

da bu olay başlatmıştır¹.

Yaklaşık MÖ 25 yılında Roma İmparatoru Augustus tarafından “*Colonia Caesarea Antiochia*” adı ile koloni kenti statüsü kazanan kent bu statüsünü iki yüz yıldan fazla bir süre korumuştur. Bu dönemde Antiokheia kentine 5 ve 7. lejyonlarda bulunan Romalı emekli askerler yerleştirilmiştir².

Vespasianus döneminde ise Pisidia'nın güney kesimi Lykia-Pamphylia Eyaleti'ne bağlanırken Antiokeia kentinin de içinde bulunduğu diğer kentler Galatia ile beraber Kappadokia'ya bağlanmıştır³.

Bu çalışmada katalog oluşturulurken Antalya Müzesi Sikke Koleksiyonu'nda bulunan 141 adet Pisidia Antiokheia kent sikkesi⁴ Hellenistik Dönem ve Roma Dönemi Koloni Sikkeleri olmak üzere dönemlerine göre kronolojik olarak incelenmiştir.

Daha sonra Roma Dönemi Koloni Sikkeleri üzerindeki lejantlar ve betimlemeler incelenerek kentin sikke tipolojisi oluşturulmuştur. Tipler Roma İmparatorluk, Yerel ve Koloni tipleri olmak üzere üç ana başlık altında sınıflandırılarak değerlendirilmiştir.

Hellenistik Dönem (MÖ II-I. yüzyıl)

Antiokheia kentinin bilinen en erken sikkeleri MÖ II ve I. yüzyıla tarihlendirilen Hellenistik Dönem otonom sikkeleridir⁵. Antalya Müzesi Koleksiyonu'nda iki adet bu döneme ait sikke tespit edilmiştir. Bu sikkelerde kentin ismi Hellence olup “*ANTIOKHEΩN*” olarak geçmektedir⁶.

Hellenistik Dönem Antiokheia sikkelerinde sıkça karşımıza çıkan kentin kurucu tanrısı Men başının betimlendiği sikkenin arka yüzünde Nike betimi vardır. Her iki tip de Roma Koloni Dönemi

¹ Str. XII. 8. 14; *BMC Pisidia*, cxii; Ramsay 1924, 172-174; Robinson 1924, 435-436; Hudson 1956, 103 vd.; Krzyzanowska 1968, 287; 1970, 13; Özsait 1985, 131-134; Pisidia'nın Roma İmparatorluğu'na katılması MÖ 25 yılında Amyntas'ın ölümünden sonra bölgenin Galatia Eyaleti'ne bağlanmasıyla yaşanmıştır. Bölgeyi tamamıyla kontrol altında tutmak amacıyla Augustus, Pisidia ve çevresinde koloniler kurmuştur. Talloen & Alp 2005, 741; Doğanay 2008, 11 vd.; Özcan 2012, 287; Baz 2015, 262.

² Roma İmparatoru Augustus'un kendi hayatını ve başarılarını anlattığı kitabının (*Res Gestae Divi Augusti*) 5. bölümünün 28. maddesinde Pisidia'da asker koloniler kurduğundan söz etmektedir; Augustus şehirlerin kendilerinden çok Roma topraklarını düzen altında tutabilmek için Kremna, Olbasa ve Komama ile birlikte Antiokheia'da koloniler kurmuştur. Lanckoroński 1892, 17-18; *BMC Pisidia*, cxii; Antiokheia kenti Amyntas döneminde “*Caesarea*”, Augustus tarafından kolonileştirildiğinde ise “*Colonia*” unvanını almıştır. Ramsay 1916, 83-89; 1924, 172-174; Levick 1967, 137, 200-202; “*Colonia Caesarea*” isimlerinin yanı sıra geleneksel Antiokheia kent ismi de devam etmiştir. Krzyzanowska 1970, 13-14, 43; Bölgenin güvenliğinin de sağlanması amacıyla Pisidia'da kurulan kolonilerde kolonistlerin asker kökenli olması tercih edilmiştir. Özsait 1985, 89, 132; Kaya 2005, 92; Lejyonlar Homanad kabilelerine karşı savaşmak için yerleştirilmiştir. Kaya 2005b, 26 dn. 75; Arslan 2011, 99 vd.; Sancaktar 2013, 370; Antiokheia kentinin koloni olarak tesis edildiği tarih MÖ 20-19 yılı kabul edilmekte olup, MÖ 6 yılında koloniler arası ulaşımı geliştirmek için *Via Sebaste* inşa edilmiştir. Köker 2020, 292.

³ Lanckoroński 1892, 18.

⁴ Çalışılan sikkeler Antalya Müzesi Koleksiyonu'na satın alma, bağış ve zor alım yoluyla katılmış sikkelerden oluşmaktadır ve envanter kayıtlarında *Via Sebaste* yol ağı üzerinde önemli bir kavşak noktasında yer alan kentin sikke sirkülasyonunun aydınlatılmasına yardımcı olabilecek bir veri ve buluntu yeri bilgisi bulunmamaktadır.

⁵ Imhoof-Blumer 1902, 356.1, taf. 12.16; Hill 1914, 300 pl. 19.1; *SNG Cop.* 32, 13; *SNG Aulock* 12, 4914-4915. *SNG France* 3, 1058.

⁶ Krzyzanowska 1970, 19.

boyunca sevilerek kullanılan tipler olmayı sürdürmüşlerdir. Men başı, Phrygia başlığı ve omuzunda hilal ile sağa dönüktür ve arkasındaki dairesel kontrmark içinde Hellen dünyasında hor görülen, akılsızca körü körüne bir çarpışmayı simgeleyen savaş tanrısı Ares⁷ başı vardır⁸.

Diğer Hellenistik Dönem kent sikkelerinin ön yüzünde Roma Dönemi Koloni Sikkelerinde de karşımıza çıkan kartal, arka yüzünde sekiz kollu yıldız rozet motifi görülmektedir. Kentin ismi yukarıda yer alırken magistrat ismi alt kısımdadır⁹.

Roma Dönemi Koloni Sikkeleri

Antalya Müzesi Koleksiyonu'ndaki sikkelerin büyük çoğunluğu ön yüzünde imparator/imparatoriçe portresi bulunan Roma Dönemi Koloni Sikkelerinden oluşmaktadır. Koleksiyonda bu gruba giren 134 adet sikke bulunmaktadır.

Roma Dönemi Koloni Sikkelerinde ön yüzünde imparator/imparatoriçe portresi bulunmayan küçük birimlerde sikkeler de basılmıştır¹⁰. Lejantlarında sadece kent adı ve koloni oluşu belirtilen bu sikkelerde Roma İmparatorlarının portrelerine ve isimlerine yer verilmemiştir. Antalya Müzesi Koleksiyonu'nda, ön yüzünde imparator/imparatoriçe portresi bulunan sikkelerle eş zamanlı¹¹ basılan bu gruba giren 5 örnek tespit edilmiş, katalogta ait olduğu zaman dilimine yerleştirilmiştir.

İmparator portresi olmaksızın basılan bu sikkelerin üç adedinin ön yüzünde Men başı vardır. Arka yüzünde Men Patrios kültü ile ilişkili boğa betimi¹² olan 3 katalog numaralı sikke Hellenistik Dönem Antiokheia sikkelerine¹³ benzerliği nedeniyle Roma Koloni Sikkeleri grubunda ilk sıraya yerleştirilmiştir. Arka yüzünde Tanrı Men'in atrübüsü horoz figürü yer alan diğer iki sikke ise Severuslar Dönemi'ne tarihlenmiştir¹⁴.

Ön yüzünde Hermes başı betimlenen sikkelerden birinin arka yüzünde sunak, diğerinin arka yüzünde horoz vardır. Bu sikkelerde Hermes başı portre özellikleri taşımaktadır. Buna göre arka yüzünde

⁷ Erhat 1972, 54; Ares/Mars betimlemesi arka yüz tiplemesi olarak Gordianus I Pius dönemi sikkelerinde karşımıza çıkmaktadır. *SNG France* 3, 1223-1224.

⁸ Kat. No: 1; Lejant siliktir, kent ismi ve magistratus ismi okunamamaktadır; Imhoof-Blumer 1902, 356.1, taf. 12.16; *SNG France* 3,1058.

⁹ Kat. No: 2; Ön yüzde sağda yer alan Γ harfi belirgin değildir ve arka yüzdeki magistratus isminin sadece iki harfi okunabilmektedir (XE[- -]). Ancak yayınlarda magistrat ismi okunabilen örnekler tespit edilmiştir. Hill 1914, 300 pl. 19.1 ([Θ]PA/ΣΥ); *SNG Cop.* 32, 12-13 (ΑΣΚΛΗΤΗΙΟΔΩΡ); *SNG Aulock* 12, 4914-4915 (EPMOTENOY ve NIXOBOYAOY).

¹⁰ Antoninus Pius, Marcus Aurelius ve Severuslar (A Grubu) Dönemi'nde ön yüzü portresiz basılan sikke örnekleri mevcuttur. Krzyzanowska 1970, 140-141 pl. 4, Tb. 8;143-144 pl. 6, Tb. 13; 168-169 pl. 26, Tb. 21; 170-171 pl. 27, Tb. 22; Pisidia koloni kentlerinin içinde sadece Antiokheia ve Kremna pseudo otonom olarak adlandırılan ön yüzünde imparator portresi bulunmayan, tanrı/tanrıça portrelerinin yer aldığı seriler üretmişlerdir. Köker 2020, 295.

¹¹ Krzyzanowska 1970, 42.

¹² Karayaka 2007, 35.

¹³ *SNG France* 3, 1050-1057.

¹⁴ Kat. No: 15; Krzyzanowska 1970, 169 pl. 26, Tb. 21, IX/13 (Septimius Severus dönemi Grup A); Kat. No:16; Krzyzanowska 1970, 170 pl. 27, Tb. 22, XXIII/24 (Severuslar Dönemi).

sunak yer alan sikke Commodus Caesar¹⁵, arka yüzü horoz betimli sikke Geta Caesar¹⁶ dönemine tarihlenmiştir.

Kentte Augustus tarafından koloni kurulmasıyla başlayan bu dönemdeki sikke basımı Titus ve Antoninus Pius arasındaki dönemde kesintiye uğramaktadır. Bu durum egemen gücün etkisinin kente ulaşmaması ya da ekonomik nedenlerden kaynaklanıyor olabilir¹⁷.

Sikke basımı Antoninus Pius döneminden sonra artmaya başlamıştır. Ancak III. Gordianus Pius döneminden sonra kentin tekrar önemini yitirmeye başlaması ile birlikte sikke boyutları küçülerek lejantlar özensizleşmeye başlamış, Valerianus ve Gallienus döneminde Latin ile Hellen harfleri birlikte kullanılmıştır¹⁸. Pisidia Antiokheia kentinde sikke basımı Claudius II Gothicus döneminde sona ermiştir¹⁹.

Roma Dönemi Koloni Sikkelerinin Tipolojisi

Roma Dönemi Koloni Sikkeleri arka yüzünde yer alan betimlemelere göre lejantlardaki değişimler de dikkate alınarak tipolojik açıdan incelenmiştir.

Buna göre Pisidia Antiokheia kenti sikkeleri Roma İmparatorluk, Yerel ve Koloni tipleri olmak üzere üç ana başlık altında gruplandırılmıştır. Daha sonra ana tiplerde görülen farklılıklar göz önüne alınarak bir takım alt başlıklara ayrılarak konu irdelenmiş, Roma İmparatorluğu politikasının ve dininin sikke tiplerine yansımaları ile Hellenistik kültür geleneğinin izleri takip edilmeye çalışılmıştır.

I- Roma İmparatorluk Tipleri

Roma İmparatorluğu'nun koloni kentleri üzerindeki politika, din ve ekonomik etkisini sikkeler üzerindeki tiplerden izlemek mümkündür. Bu grup Yunan ve Roma Mitolojisi'nde yer alan tanrı ve tanrıçalar, imparator ve imparatoriçe ile bağlantılı tipler, Roma lejyon tipleri, propaganda amaçlı tipler, Roma ile bağlantılı obje ve atribüleri olmak üzere beş alt başlığa ayrılarak incelenmiştir. Koleksiyonun büyük bir kısmını Roma İmparatorluk Tipleri ile basılmış sikkeler oluşturmaktadır (Fig. 1).

I A- Mitolojik Tipler

I A.1- Genius – Fortuna

Hellence karşılığı olmayan Genius, Roma'ya ait bir kavramdır. "Genius" kavramı kişinin içinde doğup gelişen, ölmeyen, ölümden sonra da var olan tinsel bir varlıktır²⁰. Genius sikkeler üzerinde kadın Genius ve erkek Genius olarak iki farklı tipte tasvir edilmiştir. Erkek Genius Roma İmparatorluğu'nun kullandığı resmî tip iken kadın Genius Roma koloni kentlerinin kullandığı Hellenistik kökenli yerel tip olarak sınıflandırılmıştır²¹. Roma koloni kentlerinin koruyucusu olarak betimlenen Genius, Antiokheia sikkelerinde kadın olarak karşımıza çıkmaktadır.

¹⁵ Kat. No: 13; Krzyzanowska 1970, 144 pl. 6, Tb. 13, V/5 (Marcus Aurelius dönemi); Portre Commodus Caesar. RPC IV.3, No.7376 (temp.) <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/7376> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

¹⁶ Kat. No: 46; Krzyzanowska 1970, 169 pl. 26, Tb. 21, X/13 (Septimius Severus dönemi Grup A); Hermes başı portre özellikleri ile 47 ve 48 katalog numaralı Geta Caesar sikkelerine benzemektedir.

¹⁷ Domitianus'tan Hadrianus'a kadar imparator portresi ile basılmış Antiokheia sikkesi bulunmamaktadır. Krzyzanowska 1970, 42, 87.

¹⁸ Levick 1967, 138-140.

¹⁹ Levick 1967, 100; Sancaktar 2013, 371; Köker 2020, 293.

²⁰ Erhat 1972, 125.

²¹ Krzyzanowska 1970, 104; Sancaktar 2009, 44; 2012, 374.

Çünkü Roma sikkelerinde Liberalitas ya da Abundantia olarak karşımıza çıkan tipin asası yoktur²⁵. Bu tip Antoninus Pius ve Commodus Caesar'ın birer sikkesinde karşımıza çıkmaktadır²⁶. Lejant "GENIO COLONIAE ANTIOCH" şeklindedir. Aynı tipin "FORTVNA" lejantlı örnekleri de mevcuttur²⁷.

Tip 2: Sol elinde bereket boynuzu, sağ elinde dal tutmaktadırlar²⁸. Koleksiyonumuzda bu gruptaki sikkelerin tümünde Genius lejantı kullanılmıştır. Lejant genellikle "ANTIOCH GENI COL CAES" şeklindedir²⁹. Fakat bir standardı yoktur, özensiz ve acemice yazılan lejantlarda, kısaltmalar her sikkede farklılık göstermektedir³⁰. Genius-Fortuna 2 olarak adlandırdığımız bu grup Severuslar Dönemi'nde sevilerek kullanılan bir betimleme olmuştur. Lejantında "FORTVNA" ibaresine yer verilen örnekleri de mevcuttur³¹. Gallienus'un bu gruba ait sikkelerinde kentnin adının yazılışı her birinde farklı ve özensizdir. Genius ya da Fortuna lejantına da yer verilmemiştir. Soldaki boşlukta farklı konumlarda yerleştirilmiş I(=3) lejantı bulunmaktadır³².

Tip 3: Sol elinde bereket boynuzu, sağ elinde gemi dümeni tutmaktadırlar. Anadolu'nun birçok kentinde Roma İmparatorluğu boyunca kullanılan bu tipte tanrıça elindeki dümenle insanlığın kaderini yönetmektedir. Bu tip Antiokheia sikkelerinde nadir olarak kullanılmıştır³³. Koleksiyonumuzdaki tek örnekte lejant "ANTIOCH FORTVNA-A- COLONIAE" şeklindedir (Kat. No: 20, Septimius Severus, Krzyzanowska Grup A).

Tip 4: Sol elinde bereket boynuzu, sağ elinde vexillum tutmaktadırlar. Gordianus III Pius dönemine ait bir sikkede karşımıza çıkan bu tipte lejant "FORTVNA COL C CES ANTIOCH" şeklindedir

²⁵ Krzyzanowska 1968, 289.

²⁶ Kat. No: 10 ; "...COS IIII" lejantını taşıyan Antoninus Pius sikkeleri için alt sınır 143 tarihidir. Krzyzanowska 1970, 27; Kat.No: 14 (İmparator başı sola dönüktür).

²⁷ Krzyzanowska 1970, Antoninus Pius dönemi 138 pl. 2, Tb. 5, 10 ve 12; Elagabalus dönemi, 171-172 pl. 28, Tb. 23, 2-3; III. Gordianus dönemi 185 pl. 39, Tb. 27, 106.

²⁸ Koloni Genius'u genellikle tipik Tykhe formunda elinde gemi dümeni yerine dal tutan bir kadın figürü olarak temsil edilmiştir. *BMC Pisidia*, cxii pl. xxxi, 7,9,13; Genius-Fortuna Tip 2 toplam 18 adettir. Kat. No: 21-23 (Septimius Severus), Kat. No: 29-32 (Iulia Domna), Kat. No: 34-40 (Caracalla), Kat. No: 49 (Geta Caesar), Kat. No: 123-125 (Gallienus).

²⁹ Kat. No: 22-23 (Septimius Severus) ve Kat. No: 34-35 (Caracalla Caesar).

³⁰ *ANTIOCH GENI COL CAE*, Kat. No: 21,29; *ANTIOCH GEN COL*, Kat. No: 30; *ANTIOCHE GEN COL C*, Kat. No: 31; *ANTIOCH GEN COL CA*, Kat. No: 32, 39, 49; *ANTIOCH GENI COL CAS*, Kat. No: 36-37; *ANTIOCH GEN COL C*, Kat. No: 38; *ANT-IOCH GENI COL CAES*, Kat. No: 40.

³¹ Bu tipin ilk örneği FORTVNA lejantı ile Antoninus Pius döneminde karşımıza çıkmıştır. Krzyzanowska 1970, 137 pl. 2, Tb. 5, 6; Severuslar Dönemi Grup A'daki tüm örneklerde FORTVNA lejantı görülmektedir. Krzyzanowska 1970, 145-151 pl. 8-12, Tb. 15; Severuslar Dönemi C ve D grubunda ise sadece Genius kısaltmalarına yer verilmiştir. Krzyzanowska 1970, 153-164 pl. 13-23, Tb. 17-18; Sadece Iulia Domna ve Geta'nın sikkelerinin yer aldığı B grubu ile Septimius Severus'un ölümünden sonraki Caracalla dönemi E ve F grubunda ise bu tip hiç görülmemiştir. Krzyzanowska 1970, 152, 165-168 pl. 12-13,-23-25, Tb. 16,19-20.

³² Kat. No: 123 "ANTIOSHI COLO" I(=3) solda kolunun üzerinde; Kat. No: 124 "ANTICOH CIO" I(=3) solda kolunun altında, iki yanında S/R; Kat. No: 125 "ANTICH OCL" 7 harfi ters konumda, sağa dönük ve solda kolunun altında yer almaktadır.

³³ Krzyzanowska 1970, 104.

ve Tanrıçanın iki yanında "S/R" kısaltması vardır (Kat. No: 69). Aynı tiplene imparator betimleri içerisinde incelediğimiz Gordianus III Pius dönemine ait 56 Katalog Numaralı sikkede imparatorun yanında da görülmektedir.

I A.2- Victoria

Zaferi simgeleyen Nike/Victoria kanatlı, khiton ve himation giyimli bir genç kız görünümündedir. Genellikle defne dalından bir çelenk ve bir palmye dalı taşırken betimlenir. Kentin Hellenistik Dönemi'ne tarihlendirilen ön yüzünde Men başı bulunan sikkenin arka yüzünde çelenk ve palmye dalı ile sağa doğru ilerlemektedir (Kat. No: 1).

Victoria betimi Roma Koloni döneminde de sevilerek kullanılan bir tiplene olmayı sürdürmüştür. Koleksiyonumuzda Hellenistik Dönem tiplenesinden başka dört farklı tipi tespit edilmiştir.

Caracalla Dönemi'ne ait bir sikkede Victoria elinde çelenk ve palmye dalı ile sola doğru ilerlemektedir. Bu sikkede lejant "VICTORIAE DDD NNN COL AN" (=Victoriae dominorum nostrorum) şeklindedir. Üç D ve üç N babası Septimius Severus ve kardeşi Geta ile birlikte hükümdarlık ettiği dönemde basıldığıın işaretidir³⁴.

Zafer Tanrıçası Victoria'nın diğer üç tipi Gordianus III Pius Dönemi'ne ait sikkelerde karşımıza çıkmaktadır. Birinde Victoria Trophy taşımaktadır. Bu sikkede lejant "VICTORIA DOMINI ANTI COL" (Victoria Tip 2: Kat. No: 68) iken diğer ikisinde "CAES ANTIOCH COL" dur. Bunlardan birinde Victoria sağa doğru zırh üzerinde otururken dizlerinin üzerindeki kalkana yazı yazmaktadır ve ayaklarının dibinde dikdörtgen biçimli başka bir kalkan vardır (Victoria Tip 3: Kat. No: 67). Diğerinde karşılıklı iki Victoria, aralarında palmye ağacı üzerinde duran kalkanı tutmaktadırlar ve palmye ağacının iki yanında birer esir yer almaktadır³⁵.

I A.3- Providentia

Öngörünün ve İmparatorluk için sorumluluğun sembolü Providentia ayakta, cepheden, başında kalathos ile peplos ve uzun khiton giyimli bir kadın figürü olarak betimlenmiştir³⁶. Solundaki uzun asasına dayanmış, sağ elindeki kısa asayı ayaklarının dibindeki yerküre üzerine doğru uzatmaktadır. Antalya Müzesi Koleksiyonu'nda bu gruba giren II. Philippus'a ait bir sikke bulunmaktadır³⁷.

I A.4- Felicitas

Mutluluk ve bereketin sembolü Felicitas ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde uzun kerykeion, sol elinde bereket boynuzu tutmaktadır³⁸. Antalya Müzesi Koleksiyonu'nda bu gruba giren Traianus Decius'a ait iki sikke bulunmaktadır. S/R kısaltması tanrıçanın iki yanındadır. Lejant ise *ANTIOCH-I COL CA* şeklindedir (Kat. No: 86-87).

³⁴ Victoria Tip 1: Kat. No: 41; Krzyzanowska 1970, 33-34; Nollé 1995, 351, 354.

³⁵ Victoria Tip 4: Kat. No: 59; Nollé 1995, 351, No: 3.

³⁶ Klawans 1959, 49; Kankelfitz 1974, 8, Providentia Fig. 1; Sear 1974, 25; Krzyzanowska 1970, 70; İhtiyat, ileri görüşlülük, dikkat ve basiretin personifikasyonu olan Providentia, asası ile ayaklarının dibinde küre bulunan bir kadın olarak betimlenmiştir. Tulay 2001, 169.

³⁷ Kat. No: 74; *BMC Pisidia*, 197.120; Gross 1929, 270, 8964, 320/10; Krzyzanowska 1970, 186 pl. 40, Tb. 28,I/8; Sancaktar 2009, 78 Tip 4.

³⁸ Pax olarak geçmektedir. *BMC Pisidia*, cxii pl. xxxii, 10; Klawans 1959, 45; Krzyzanowska (1970, 73) ve RPC'de (IX, 261, No. 1245) Felicitas olarak adlandırılmıştır; Tulay 2001, 82.

I A.5- Dişi kurt ve ikizler

Roma İmparatorluğu'nun kuruluş efsanesi Romulus ve Remus'u emziren dişi kurt betimlemesi koloni kentlerinde Roma köklerini ve bu düşünceyi canlı tutmak adına sevilerek kullanılmıştır³⁹. Koleksiyonumuzda ilk kez Antoninus Pius Dönemi'nde karşımıza çıkan "Dişi kurt ve ikizler" betimlemesinin⁴⁰ iki farklı tipi mevcuttur. Biri sağa dönük ikizleri emziren dişi kurt⁴¹ iken diğerinde farklı olarak kurdun arkasında incir ağacı bulunmaktadır⁴².

I B - İmparator ve İmpatoriçe ile Bağlantılı Tipler

I B.1- İmparator Betimleri

Koleksiyonda 6 farklı imparator betimli sikke ile karşılaşılmıştır. İkiisi Caracalla'nın (Grup E, 211-212) imparator oluşunun ilk yıllarına tarihlenirken, çoğunluğu Gordianus III Pius dönemine aittir. Volusianus'un da İmparator betimli bir sikkesi bulunmaktadır.

Caracalla dönemine ait iki sikkede İmparator dörtlünel giden at üzerinde mızrağını fırlatmak üzere iken betimlenmiştir (İmparator Tip 1: Kat. No: 42). Diğerinde atının ayakları altında Phrygia başlıklı düşman vardır (İmparator Tip 2: Kat. No: 43).

Dörtlünel giden at üzerinde İmparator betiminin yer aldığı bir diğer tipte İmparator mızrağını aşağıda duran aslana fırlatmak üzeredir (İmparator Tip 3: Kat. No: 57-58, Gordianus III Pius dönemi).

Bir diğer tipinde togatuslu imparator sol elinde acerra⁴³ ve sağ elinde önünde yanan sunağa doğru patera tutmaktadır. Soldaki çelenk ile taçlandırılmış üç lejyon standardının sonuncusunun üzerinde Nike bulunmaktadır (İmparator Tip: 4 Kat. No: 66, Gordianus III Pius dönemi).

Quadriga içinde lejyon kartalı taşıyan imparator betimi Gordianus III Pius ve Volusianus'un sikkelerinde karşımıza çıkmaktadır (İmparator Tip 5: Kat. No: 55, 99).

Gordianus III Pius'un nadir bir sikkesinde⁴⁴ İmparator büyük bir kaide üzerinde arkalıklı bir iskemlede oturmaktadır. Arkasında elinde para kesesi (?) ile bir görevli, önünde başında kalathos ile bereket boynuzu ve vexillum tutan Koloni Genius'u (kadın) bulunmaktadır⁴⁵. Solda elinde çelenk ile kaideye yaslanmış merdivene çıkmakta olan bir erkek figürü vardır. III. Gordianus döneminde pek çok kentin çok sayıda sikke basması İmparatorun Anadolu'da ilerleyişinden memnuniyetin bir kanıtı olarak kabul edilebilir. Bu sikke ile de İmparatorun doğu seferindeki başarısı vurgulanmak istenmiş

³⁹ Erhat 1972, 286; Franke 2007, 40; Köker 2020, 296.

⁴⁰ Krzyzanowska 1970, 111.

⁴¹ Dişi Kurt ve İkizler Tip 1: Kat. No: 12 (Marcus Aurelius Caesar); Kat. No: 44-45 (Caracalla Grup F); Kat. No: 51-53 (Alexander Severus); Kat. No: 128-129 (Gallienus).

⁴² Dişi Kurt ve İkizler Tip 2: Kat. No: 60-65 (III. Gordianus Pius).

⁴³ Acerra: Hellen ve Roma dini törenlerinde içinde tütsü, parfüm benzeri sunuların yakıldığı küçük sunak. Karatağ 2013, 11.

⁴⁴ İmparator Tip 6: Kat. No: 56; <http://www.asiaminorcoins.com/gallery/displayimage.php?pid=4785> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

⁴⁵ Genius-Fortuna Tip 4 ile benzerdir (Kat. No: 69, III. Gordianus Pius). Krzyzanowska 1970, 184 pl. 39, Tb. 27, XXVIII/105; Krzyzanowska'ya (1970, 177 pl. 32, Tb. 27, V) göre ön yüz karşılaştırılmasına dayanarak Kat. No: 56'nın Kat. No: 69'dan daha erken bir basım olduğunu söyleyebiliriz.

olmalıdır⁴⁶.

1C- Roma Lejyon Tipleri

I C.1- Standart

Koloni kentinin kuruluşunda etkin rol oynayan legion ya da veteran birliklerini temsil eden legion sancağı (*vexillum*)⁴⁷ ile birlikte iki standart betimi pek çok koloni kentinde olduğu gibi Antiokheia'da da sevilerek kullanılan ve en fazla karşımıza çıkan bir tiplerdir⁴⁸. Bunda Antiokheia kentinin Roma ordusunun doğu cephesine giderken izlediği güzergahta olmasının rolü büyüktür⁴⁹. Koleksiyonumuzda bu gruba giren 60 adet sikke bulunmaktadır. Augustus dönemine ait sikke dışında tümü Philippus I Arabs ve sonrası dönemlere aittir. Antalya Müzesi Koleksiyonu'nda bulunan standart betimli sikkelerde 4 farklı tip tespit edilmiştir.

Augustus döneminde koloni kenti statüsü kazanan Antiokheia kentinde imparator adına basılan, arka yüzünde iki standart arasında karşılıklı iki lejyon kartalı betiminin yer aldığı sikke ilk grupta değerlendirilmiştir. Bu sikkede Antiokheia kent ismine yer verilmemiştir; lejant "COL CAES AVGVSTVS" şeklindedir⁵⁰.

İki standart arasında *vexillum*, her üçünün üzerinde kartal bulunan 2. tipi kartalların duruşuna göre üç alt gruba ayrılmıştır. 2 A tipinde ortadaki kartal sola dönük ve geriye bakmaktadır; soldaki ve sağdaki kartallar içe dönüktür. 2 B tipinde ise ortadaki sola dönük ve geriye bakmakta, diğerleri dışa dönüktür. 2 C tipinde ortadaki kartal sağa dönük ve geriye bakmakta olup soldaki ve sağdaki kartallar içe dönüktür. 2 A tipinde S/R *vexillum*un iki yanında iken, 2 B ve 2 C'de altta yer almaktadır⁵¹.

İki standart arasında *vexillum*, standartlar üzerinde çelenk bulunan 3. Tip *vexillum* üzerindeki kartalın duruşu ve SR kısaltmasının yazılış biçimi dikkate alınarak dört alt grupta incelenmiştir. 3 A tipinde kartal sola dönüktür ve SR altta yer almaktadır⁵².

3 B tipinde kartal cepheden kanatları açık ve başı sağa dönüktür; SR kısaltması alt kesimdedir. Bu tip standartlar ve *vexillum* üzerindeki eklemelere dayanarak kendi içinde dört alt gruba ayrılmıştır. 3 B/a tipinde hiçbir ilave süsleme yoktur. 3 B/b tipinde *vexillum*un sapında yukarıya dönük hilal betimlenmiştir. 3 B/c tipinde standartlarda dal motifi göze çarpar. 3 B/d tipine de *vexillum*un sapına dal

⁴⁶ Bengtson 1970, 385; Krzyzanowska 1970, 64-65; Akşit 1976, 393-394; Gibbon 1987, 214; III. Gordianus kesin olmamakla birlikte Doğu seferine çıkarken Antiokheia'dan da geçmiş olmalıdır. Kaya 2005a, 160-161.

⁴⁷ *Vexillum*, lejyoner kartalların aksine süvari veya geçici birliklerde kullanılan askeri standartlardı. Krzyzanowska 1970, 23; Sınırlar belirlendikten sonra koloninin kurucusunu temsil eden legion'u ya da veteran birlikleri, askeri bir düzen içerisinde legion sancağı (*vexillum*) ile birlikte koloniye doğru ilerliyor ve koloninin kuruluşu nedeniyle bir tören yapıyordu. Sancaktar 2009, 7.

⁴⁸ İmparatorların askeri seferleri, zaferleri ve bunlarda rol oynayan lejyonlara işaret eden bu tip sadece koloni kentlerinde değil diğer kentler tarafından da kullanılmıştır. Köker 2020, 296.

⁴⁹ Augustus örneğini göz ardı ederseniz bu tipin en erken örneği Elagabalus döneminde başlamış ve II. Claudius Gothicus dönemine kadar varlığını sürdürmüştür. Levick 1967, 141; Krzyzanowska 1970, 172 pl. 28, Tb. 23, 11.

⁵⁰ Standart Tip 1: Kat. No: 4 (Augustus); Imhoof-Blumer 1902, 358. 9, taf. 12.19; Hill 1914, 303.No:11 pl. 19. 7; Levick 1967, 35, 137; Akış 2011, 32-33 lev. 1.9.

⁵¹ Standart Tip 2 A: Kat. No: 70-72 (I. Philippus); Standart Tip 2 B: Kat. No: 73 (I. Philippus); Standart Tip 2 C: Kat. No: 75-78 (II. Philippus).

⁵² Standart 3 A: Kat. No: 79-83 (Traianus Decius), Kat. No: 100-101 (Valerianus).

motifi eklenmiştir ve sikkelerin çapı küçüktür; buna bağlı olarak standartlar kısa ve iki yumruludur⁵³.

3 C tipinde vexillumun üzerindeki kartal cepheden kanatları açık olarak betimlenmiştir. S/R kısaltması vexillumun iki yanındadır. Bu grup da kartalın başının sağa veya sola dönük oluşu dikkate alınarak iki alt gruba ayrılarak incelenmiştir. 3 C/a tipinde kartalın başı sola, 3 C/b tipinde sağa dönüktür⁵⁴.

3 D tipinde ise kartal yoktur ve S/R kısaltması vexillumun iki yanındadır. Standartlar kısa ve iki yumruludur; bunun nedeni sikkelerin boyutunun küçük oluşu olmalıdır⁵⁵.

Vexillumun üzerindeki çelenk genellikle yatık D formundadır. Çok az sayıda olsa da yatık D'nin içinde dikine çizgi olan (Kat. No: 117, 120), ucu kıvrımlı D şeklinde olan (Kat. No: 100, 108, 110, 119) çelenk tiplerine olduğu gibi dairenin ortası noktalı (Kat. No: 109) ya da dairenin alt kısmından üç çizgi şeklinde stilize sarkan kurdelelerin (Kat. No: 97) belirtildiği modeller de görülmektedir.

İki standart arasında vexillum; vexillum üzerinde kartal bulunan 4. tipinde standartlar üzerinde çelenk yoktur. Bu grup da kartalın duruşuna göre iki alt gruba ayrılmıştır. Her iki grupta da SR alttadır. 4 A tipinde kartal cepheden ve kanatları açıktır. 4 B'de ise kartal sağa dönüktür. 4 A grubunun içinde incelediğimiz 122 katalog numaralı sikkede vexillumun iki yanındaki noktalar çok belirgindir. 137-141 katalog numaralı sikkelerde SR'nin iki nokta içine alınışı bir farklılık olarak göze çarpmaktadır⁵⁶. 4 B tipinde 136 katalog numaralı sikke vexillumun iki yanındaki palmye dalı ve SR'nin iki yanındaki noktalarla dikkati çekmektedir⁵⁷.

1D- Propaganda Amaçlı Tipler

1D.1- Kartal

Hellenistik Dönem'de olduğu gibi Roma Dönemi'nde de gücü simgeleyen kartal betimi koloni kentlerinde güç ve mutlak hakimiyet sembolü olarak kullanılmıştır⁵⁸. Antiokheia kentinin Hellenistik Dönem sikkelerinde de karşımıza çıkan kartal betimi sağa dönük betimlenmişken (Kat. No: 2), Geta'nın Caesar iken darp edilen iki sikkesinde cepheden, kanatları açık ve başı sola dönük olarak karşımıza çıkmaktadır (Kat. No: 47-48).

1E-Objeler-Atribüleri

1E.1- Bereket Boynuzu-Kerykeion

İlk örneği ile I. Faustina'nın ölümünden sonra *DIVA FAVSTINA* lejanti ile basılan bir sikkede karşılaşılan ve II. Philippus dönemine kadar devam eden⁵⁹ karşılıklı iki bereket boynuzu arasında kanath

⁵³ Standart 3B/a: Kat. No: 88-96 (Volusianus), 102-105 (Valerianus), 132 (Claudius I Gothicus); Standart 3B/b: Kat. No: 97 (Volusianus); Standart 3B/c: Kat. No: 98 (Volusianus), 106-107 (Valerianus); Standart 3B/d: Kat. No: 120 (Gallienus).

⁵⁴ Standart 3C/a: Kat. No: 108-110 (Valerianus); Standart 3C/b: Kat. No: 111 (Valerianus).

⁵⁵ Standart 3D: Kat. No: 117-119 (Gallienus), Kat. No: 130-131 (Claudius II Gothicus).

⁵⁶ Standart 4A: Kat. No: 112-116 (Valerianus), Kat. No: 121-122 (Gallienus), Kat. No: 137-141 (II. Claudius Gothicus).

⁵⁷ Standart 4B: Kat. No: 133-136 (II. Claudius Gothicus).

⁵⁸ Tanrı Men'i sembolize ettiği de söylenebilir. Karayaka 2007, 35.

⁵⁹ Krzyzanowska 1970, 105; Bereket boynuzu-kerykeion betimlemesinin diğer örnekleri: Krzyzanowska 1970 pl. 3, Tb. 6, 1-2 (I. Faustina); pl. 6, Tb. 12, 1 (II. Faustina); pl. 13, Tb. 16, 4-5 (Geta B Grubu); pl. 28, Tb. 23,12-13 (Elagabalus); pl. 30, Tb. 25,29 (Alexander Severus); pl. 39, Tb. 27, 109 (III. Gordianus); pl. 41, Tb. 28, 31 (II. Philippus).

kerykeion⁶⁰ betimlemesi, Krzyzanowska'nın gruplandırmasında Severuslar Dönemi'nin B grubuna dahil Iulia Domna dönemine ait bir sikkede karşımıza çıkmaktadır⁶¹.

II –YEREL TİPLER

Bu grup yerel tanrı ve tanrıçalar, kentlere ait mimari yapılar ile doğa ve gökyüzü ile bağlantılı tiplerden oluşan alt başlıklara ayrılarak incelenmiştir (Fig. 2).

İMPARATOR İSİMLERİ	II –YEREL TİPLER								
	II A- Mitolojik Tipler					II B- Mimari Tipler	II C - Doğa ile Bağlantılı Tipler		
	Men				Anthios	Hermes	Sunak	Boğa	Horoz
	1	2A	2B	2C					
Augustus	3							3	
Ant. Pius		9							
Commodus C.						13	13		
Sep. Severus	15-16, 17		18-19	24					15-16
Iulia Domna		25-27							
Caracalla			33						
Geta				50		46			46
Tra. Decius					84-85				
TOPLAM	13				2	2	1	1	3
	22 Adet Yerel Tip (17 sikke)								

Fig. 2. Antalya Müzesi'nde bulunan 17 adet Pisidia Antiokheia'sı Yerel Tipler

(Tabloda sikkeler katalog numaraları ile belirtilmiştir. İmparator portresiz sikkelerin ön ve arka yüzleri tipolojik sınıflandırmada ayrı ayrı yer almış, tabloda kalın olarak vurgulanmıştır)

II A- Mitolojik Tipler

II A.1- Men

Phrygia kültürlerinde adı geçen ay tanrısı Men, Anadolu'ya özgü bir tanrıdır⁶². Antiokheia kentinin baş

⁶⁰ Haberci ve çoban tanrı Hermes'in en belirgin atribüsü haberci ve kılavuz tanrı niteliği ile ilgili olarak *kerykeion*'dur. Üzerine iki yılan sarılmış bir sopa olan *kerykeion*'a MÖ III. yüzyıldan itibaren kanatlar eklenmiştir. Karayaka 2007, 155.

⁶¹ Kat. No: 28; 203'ten önceki dönemde basılmış (193-203 arası). Krzyzanowska 1970, 152 pl. 12, Tb. 16, XI/22 (Iulia Domna Grup B).

⁶² Strabon (XII. 3. 31), kentte iki farklı Men tapınağı olduğundan bahsetmektedir. Men Askaios rahiplik kurumunun Amyntas'ın ölümünden sonra kaldırıldığını söyler, Str. XII. 8. 14; Hardie 1912, 111 vd.; Anderson 1913, 267-269; Erhat 1972, 221; Pisidia Bölgesi'nde Ay Tanrısı Men kültü Pers egemenlik döneminde görülmeye başlamıştır. Bu kült büyük bir ihtimalle Luwi Ay Tanrısı Arma, Phrygia Tanrısı Manes ve Pers Ay Tanrısı'nın bir araya gelmesiyle oluşmuştu. Talloen & Alp 2005, 739; Küçük Asya dışında Yunanistan, Balkanlar, Kırım ve İtalya'da da izlerine rastlanan tanrının Anadolu, Sami veya İran kökenli olduğunu savunanlar vardır. Ancak kökeni ne olursa olsun, MÖ III. yüzyıldan MS IV. yüzyıla kadar Pisidia'nın en önemli tanrılarında biri olmayı sürdürmüştür. Onun kült merkezi Hristiyanlığa karşı verilen mücadelenin de merkezi olmuştur. Karayaka 2007, 36-38; Antiokheia'da yapılan çalışmalarda iki tapınağın yeri tespit edilmiştir. Bunlardan biri kentin içerisinde yer

tanrısı olan ay tanrısı Men aynı zamanda mezarların koruyucusu, sağlık ve kehanet tanrısıdır⁶³. Tanrı Men Antiokheia kentinde Hellenistik Dönemden itibaren Roma Koloni Dönemi boyunca sikkelerde sevilerek kullanılan bir tiptir⁶⁴.

Antalya Müzesi Koleksiyonu'nda Men başı ve ayakta olmak üzere iki farklı tipi tespit edilmiştir.

Men Tip 1 olarak isimlendirdiğimiz Phrygia başlığı giyen, omuzlarından hilal ile betimlenmiş Men başı Hellenistik Dönem Antiokheia sikkelerinde sıkça karşımıza çıkmaktadır (Kat. No: 1). Bu tip Roma Koloni Dönemi'nde ön yüzünde imparator/imparatoriçe portresi bulunmayan sikkelerde görüldüğü gibi portresi olan sikkelerde de sevilerek kullanılan bir betimleme olmuştur.

İmparator portresi olmayan koloni sikkelerinde Men başı sağa veya sola dönük olabilmektedir. Ön yüzünde Men başı görülen 3 katalog numaralı sikkenin arka yüzünde boğa betimi vardır; ön ve arka yüzünde Antiokheia kent ismi tekrarlanmış, ayrıca koloni oluşu arka yüzüne eklenen "COL" kısaltması ile vurgulanmıştır (Ö/ANTIOCHA; A/ANTIOCH COL). Ön yüzünde Men başı, arka yüzünde boğa betimi yer alan Hellenistik Dönem Antiokheia sikkeleri ile betimlemeler çok benzerdir⁶⁵. Ancak 3 Kat. No.lu sikke lejantında görülen 'COL' ibaresi nedeniyle Roma Koloni Dönemi'ne tarihlenmiştir. Hellenistik Dönem sikkelerine benzerliği nedeniyle katalogda Roma Koloni sikkeleri grubunda ilk sıraya yerleştirilmiştir.

Ön yüzünde Men başı, arka yüzünde Tanrı Men'in atribüsü horoz figürü olan 15 ve 16 katalog numaralı sikkelerin lejantlarında ön yüzünde kentin ismi yer alırken arka yüzünde koloni oluşu vurgulanmıştır. Her iki sikke de Severuslar Dönemi'ne tarihlenmektedir.

Men başı Septimius Severus dönemine ait ön yüzünde imparator portresi bulunan 17 katalog numaralı sikkenin arka yüzünde de karşımıza çıkmaktadır. Bu sikkenin lejantı "ANTIOCH COLONIAE" şeklindedir⁶⁶.

İkinci tipte Phrygia başlığı giyen Men ayakta, cepheden, başı sağa dönük, omuzlarında hilal ve uzun asası ile betimlenmiştir⁶⁷. Sol ayağı bukranion⁶⁸ üzerinde, sağ yanında horoz vardır. Sol

alırken, diğeri kentin 5 km doğusunda bulunmaktadır. Men kültürünün kökeni hakkında Anadolu'nun yerel tanrısı, Mezopotamya veya Pers kökenli oluşuna yönelik üç farklı öneri vardır. Özhanlı 2013, 284 vd.; Men Askaenos'un en önemli kutsal alanı Pisidia Antiokheia'sı yakınındadır. Talloen 2015, 63.

⁶³ Özsait 1985, 142; Karayaka 2007, 33.

⁶⁴ Levick 1967, 142; Roma Koloni Dönemi'nde ilk örneği ile Antoninus Pius döneminde karşılaşmıştır. Krzyzanowska 1970 pl. 2, Tb. 5,1 vd.; II. Philippus döneminden sonra görülmez. Krzyzanowska 1970 pl. 41, Tb. 28, 29-30.

⁶⁵ SNG France 3, 1050-1057.

⁶⁶ 203 yılı öncesine tarihlenmektedir (Septimius Severus A Grubu). Sonraki dönemlerde Men başı betimine rastlanmamıştır. Krzyzanowska 1970, 146 pl. 8, Tb. 15, IX/10.

⁶⁷ Tanrı, Phrygia başlığı, uzun pantolonu ve çizmesiyle doğu ikonografyasını yansıtmaya rağmen, Askaenos epithetinden de anlaşılacağı üzere, yerel bir kökene sahiptir. Talloen & Alp 2005, 739; Epitheonları arasında en yaygın olanı Askaenos'tur. Askaenos adı ile Aeneas'ın oğlu Ascanius'un adları arasındaki benzerlik Antiokheia'da bu adın kullanılmasında etkili olmuştur. Karayaka 2007, 34; Talloen 2015, 101.

⁶⁸ Bukraniona dönüşen boğa Men kültürünün en önemli sembolü ve kutsal hayvanıdır. Karayaka 2007, 33.

elinde trophy⁶⁹ (Men Tip 2A) ya da çelenk ve palmye dalı tutan Nike⁷⁰ (Men Tip 2B) bulunmaktadır. Bir diğer tiplerde Men'in elindeki trophy taşıyan Nike yerküre üzerindedir⁷¹ ve Tanrı Men sağındaki sütuna yaslanarak dinlenmektedir (Men Tip 2C)⁷².

II A.2- Anthios

Anthios (Akçay)⁷³ nehrinin kişileştirilmiş hali Nehir Tanrısı Anthios, sola doğru uzanmış, içinden su akan vazoya yaslanmış ve sağ elinde bereket boynuzu⁷⁴ tutarken tasvir edilmiştir. Bu tip Traianus Decius'a ait iki sikkede karşımıza çıkmaktadır⁷⁵.

II A.3- Hermes

Egemen gücün kente ya da bölgeye ulaşamadığı ve yerel unsurların hatırlanmaya başladığı bir döneme işaret eden, ön yüzünde imparator portresi olmayan Roma Dönemi koloni sikkelerinde karşımıza çıkan Hermes başları sağa dönüktür ve omzunda kerykeion vardır⁷⁶. Fakat Hellenistik kökenli bir tanrı olduğu bilinen Hermes başları portre özellikleri taşımaktadırlar. Bu bağlamda dönem özellikleri de dikkate alınarak Yerel Tipler içinde incelenmişlerdir.

Koleksiyonumuzdaki bu gruba giren iki sikke bulunmaktadır. Her ne kadar egemen gücün ulaşmaması sorunu yaşıyorsa da bir koloni kenti oluşu lejantın "ANTIOCH COLONIAE" ve "ANTIOCH COLONI" oluşu ile vurgulanmak istenmiştir⁷⁷.

Birinin arka yüzünde horoz, diğerinin arka yüzünde sunak betimi görülmektedir. Arka yüzünde sunak yer alan sikke Marcus Aurelius döneminde basılmıştır. Hermes başı portre özellikleri ile Commodus Caesar (177-180) dönemine tarihlendirilmiştir⁷⁸. Arka yüzünde horoz betimi işlenmiş sikke

⁶⁹ Yerel bir tanrı olan Men ile elindeki Roma'nın gücünü ve zaferini temsil eden trophy taşıyan Nike her iki kültür arasındaki kaynaşmayı göstermektedir. Krzyzanowska 1968, 289.

⁷⁰ Nike'nin elindeki çelenk Tanrı adına yapılan ve yazıtlarla belgelenen oyunlara dayanarak zafer ödülleri olarak düşünülmektedir. Karayaka 2007, 34.

⁷¹ Men'in elindeki yerküre üzerindeki Nike betimi Augustus'un Actium zaferinden sonra sikkeler üzerine zaferin ve dünya egemenliğinin habercisi olarak yer almaya başlamış ve Roma İmparatorluğu'nun egemenlik sembolü olmuştur. Karayaka 2007, 56.

⁷² Men Tip 2A: Kat. No: 9 (Antoninus Pius), Kat. No: 25-27, (J. Domna Grup A); Men Tip 2B: Kat. No: 18-19 (Sep. Sev. Grup A), Kat. No: 33 (Caracalla Grup A); Men Tip 2C: Kat. No: 24 (Sep. Sev. Grup D), Kat. No: 50 (Geta Grup D); Antiokheia sikkelerinde II. Philippus döneminden sonra Men betimine rastlanmamaktadır. Karayaka 2007, 56.

⁷³ Aktaş 2006, 35; Sevin 2007, 158.

⁷⁴ Kentin koruyucusu tanrıçası olarak kişileştirilen Genius ve Tykhe/Fortuna tiplerinin en belirgin atribüsü olarak karşımıza çıkan bereket boynuzu, Nehir Tanrısı Anthios'un elinde de karşımıza çıkmaktadır.

⁷⁵ Kat. No: 84-85; Yerel türlerden Anthios sikke basımında önemini korumuştur. Levick 1967, 141; Bu tip ilk kez Elagabalus döneminde kullanılmıştır. Krzyzanowska 1970, 172 pl. 28, Tb. 23, 4-5; Gallienus dönemine dek kullanılmaya devam etmiştir. Krzyzanowska 1970 pl. 54, Tb. 37, 53.

⁷⁶ Krzyzanowska 1970, 42-43; Erhat 1972, 151, 223; Haberci ve çoban tanrı Hermes'in en belirgin atribüsü haberci ve kılavuz tanrı niteliği ile ilgili olarak kerykeiondur. Karayaka 2007, 155, 157.

⁷⁷ Krzyzanowska 1970, 43.

⁷⁸ Kat. No: 13; Krzyzanowska 1970, 144 pl.6, Tb. 13, V/5 (Marcus Aurelius dönemi, 161-180); *RPC* IV.3, No.7376 (temp.) <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/7376> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

ise Severuslar Dönemi'ne tarihlenmiştir; bu sikkedeki Hermes başı ise portre özellikleri ile Geta Caesar sikkelerine benzemektedir⁷⁹.

II B- Mimari Tipler

II B.1- Sunak

Üzerinde ateşi yanan yuvarlak sunak⁸⁰, genellikle imparator portresi olmaksızın darp edilen Koloni sikkelerinin arka yüzünde kullanılmıştır. Koleksiyonumuzdaki tek örneğin ön yüzünde Hermes başı görülmektedir (Kat. No: 13, Commodus Caesar dönemi).

II C - Doğa ve Gökyüzü ile Bağlantılı Tipler

II C.1- Boğa

Eski bir Anadolu kültürü olan Boğa Kültü'nün sürekliliğini Antiokheia Augustus Tapınağı stoalarına süsleyen hörgüçlü boğa betimlerinde izlemek mümkündür⁸¹. Boğa figürü Antiokheia kentinde imparator portresi olmaksızın basılan Roma Dönemi Koloni Sikkelerinde karşımıza çıkmaktadır. Koleksiyonumuzdaki tek örneğin ön yüzünde Men başı bulunmaktadır⁸².

II C.2- Horoz

Tanrı Men'in atrübüsü olan horoz⁸³ betimi İmparator portresi olmaksızın darp edilen sikkelerin arka yüzünde betimlenmiştir. Koleksiyonumuzda bulunan üç adet horoz betimli sikkeden ikisinin ön yüzünde Men başı (Kat. No: 15-16 Severuslar Dönemi), birinde Hermes başı vardır (Kat. No: 46 Geta Caesar dönemi).

III –Koloni Tipleri

Roma imparatorluğu tarafından koloni kenti olarak kurulan kentlerin sınırları, saban/pulluk ile belirlenmiştir. Bu durum koloni kentlerinin sikkelerine saban/pulluk, çift süren rahip ya da kolonist şeklinde yansıtılmıştır. Bu betimlemeler kentin kolonileştirildiğine işaret etmenin yanı sıra kentin sınırlarının Roma kontrolü altında olduğunu da göstermektedir (Fig. 3)⁸⁴.

III A- Çift Süren Kolonist/İmparator/Rahip

Roma'nın kuruluş efsanesinde geçen Romulus'un beyaz renkli bir boğa ve bir ineğin çektiği sabanla

⁷⁹ Kat. No: 46; Krzyzanowska 1970, 169 pl.26, Tb. 21, X/13 (Septimius Severus dönemi Grup A); Hermes başı portre özellikleri ile 47 ve 48 katalog numaralı Geta Caesar sikkelerine benzemektedir.

⁸⁰ Sunak betimi Men Patrios kültürü ile ilişkili olabilir. Karayaka 2007, 35.

⁸¹ Özsait 1980, 132; Özarslan 2013, 397 vd.

⁸² Kat. No: 3, Hellenistik Dönem Antiokheia sikkelerine benzerliği nedeniyle katalogda Roma Koloni Sikkeleri grubunda ilk sıraya yerleştirilmiştir. *SNG France* 3, 1050-1057; Boğa betimi Men Patrios kültürü ile ilişkilidir. Karayaka 2007, 35.

⁸³ Geceyi korkutan şafağın sembolü, ay tanrısı Men'e eşlik eden ve zaman ölçüsünü oluşturan bir simge olarak tanımlanmıştır. Krzyzanowska 1970, 44.

⁸⁴ Krzyzanowska 1970, 117; Franke 2007, 40; Sancaktar 2009, 103; Çift süren kolonist/imparator/rahip ile dişi kurt ve ikizler betimi sadece Roma koloni kentlerinde karşımıza çıkan, diğer kent sikkelerinde görülmeyen özel tiplerdir. Yine koloniyle ilişkilendirilen Marsyas ve lejyon standardı tipleri diğer şehir sikkelerinde de karşımıza çıkabilmektedir. Köker 2020, 295.

kentin sınırlarını belirlemesi geleneğinin bir yansıması olarak sadece koloni kentleri sınırlarını belirlemek için bu tipte sikkeler darp etmişlerdir⁸⁵.

İMPARATOR İSİMLERİ	III – KOLONİ TIPLERİ			
	III A- Çift Süren Kolonist / İmparator / Rahip			III B
	Çift Süren Rahip		Çift Süren Kolonist	
	1	2		
Titus	5-8.			
M.Aurelius C.				11
A. Severus		54		
Gallienus			126-127	
TOPLAM	5		2	1
	8 Adet Koloni Tipi			

Fig. 3. Antalya Müzesi'nde bulunan 8 adet Pisidia Antiokheia'sı Koloni Tipleri (Tabloda sikkeler katalog numaraları ile belirtilmiştir)

III A.1- Çift Süren Rahip

Titus'un babası Vespasianus ile ortak imparator olduğu dönemde⁸⁶ basılan iki öküz ile çift süren rahip tiplemesinde rahip vexillum tutmaktadır ve üstte hilal vardır⁸⁷. Alexander Severus döneminde darp edilen çift süren rahip tiplemesinde ise vexillum ve hilal yoktur⁸⁸.

III A.2- Çift Süren Kolonist

Gallienus'a ait 126 ve 127 katalog numaralı sikkelerde karşımıza çıkan iki öküz ile çift süren kolonist tiplemesi, öküzlerin arkasında yer alan iki standart arasındaki vexillum ile nadir bir örneği oluşturmaktadır⁸⁹.

III B- Marsyas

Koloni kentlerinin kurulmasında önemli bir yere sahip olan ve *Ius Italicum*'un simgesi tanrı Marsyas heykeli koloniler tarafından bir sembol olarak algılanmıştır. Koloni kentleri kurulduktan sonra, kent merkezlerine Marsyas'ın heykeli dikilmektedir⁹⁰. Bu nedenle Marsyas tipi koloni tipleri içinde sınıflandırılmıştır. Bu betimleme Marcus Aurelius'un Caesar iken darp edilmiş bir sikkesinde karşımıza çıkmaktadır (Kat. No: 11). Ayakta sola dönük, şarap tulumu taşıırken betimlenmiştir.

⁸⁵ Sancaktar 2012, 375-376; Köker 2020, 296.

⁸⁶ Titus 71 yılından itibaren babası Vespasianus ile ortak imparator (71-79 arası). Akşit 1976,153; *RPC* II, 1604-1605.

⁸⁷ Çift süren rahip, Tip 1, Kat. No: 5-8; Sikkeler 74-76 yılları arasına tarihlenmektedir. Krzyzanowska 1970, 23; Sancaktar 2009, 103 (Tip 2).

⁸⁸ Çift süren rahip, Tip 2, Kat. No: 54; Sancaktar 2009, 103 (Tip 1).

⁸⁹ Standartlar arasında *vexillum* yoktur. *SNG Aulock* 12, 4984; Krzyzanowska 1970, 207 pl. 53, Tb. 37, XV/35; Caracalla sikkelerinde karşılaşılan "Çift süren kolonist" tiplemesinde de standartların arasında *vexillum* görülmemektedir. Krzyzanowska 1970,168 pl.25, Tb. 20, XXXIX/70.

⁹⁰ Levick 1967, 84 dn. 7, 160; *Ius Italicum*=Serbest Şehir. Demirer 2004, 4; Emekli askerlerin yerleştiği kolonilere verilen *Ius Italicum* (mal ve arazi vergilerinden bağışıklık hakkı) ilk imparatorluk devrinde eyaletlerdeki bazı şehirlere de tanınmıştır. *Ius Italicum*'un simgesi Marsyas heykelidir. Franke 2007, 39-40; Küçükbaşakçı 2010, 39, dn.72; Sancaktar 2012, 376; Dionysos kültüyle bağlantısı bilinen Marsyas Roma'nın, özgürlüğün (Libertas) de sembolüdür. Köker 2020, 296.

Sonuç ve Tipolojik Değerlendirme

Bu çalışmada Antalya Müzesi Sikke Koleksiyonu'nda bulunan 141 adet Pisidia Antiokheia kent sikkesi kronolojik ve tipolojik olarak sınıflandırılarak incelenmiş; sikkeler üzerindeki lejantlar ve betimlemeler ile kentin sosyal, dinî, siyasi, tarihî ve askerî alanda nasıl bir değişim ve dönüşüm gösterdiği anlaşılmaya çalışılmıştır.

Ayrıca Roma İmparatorluğu politikasının ve dininin sikke tiplerine yansması ile Hellenistik kültür geleneğinin izleri sikkeler üzerindeki tiplerden takip edilerek Roma İmparatorluğu'nun kolonizasyon hareketlerinin yerel kültürlerde bir asimilasyona neden olup olmadığı konusu irdelenmiştir.

Seleukos kralı I. Seleukos veya oğlu I. Antiokhos (MÖ.261-281) tarafından kurulan ve ismini I. Antiokhos'tan alan kentin bilinen en erken sikkeleri MÖ II. ve I. yüzyıla tarihlendirilen Hellenistik Dönem otonom sikkeleridir. Antalya Müzesi Koleksiyonu'nda iki adet bu döneme ait sikke tespit edilmiştir. Bu sikkelerde kentin ismi Hellence olup "ANTIOXEΩN" olarak karşımıza çıkmaktadır⁹¹.

MÖ 25 yılında Roma İmparatoru Augustus tarafından verilen "*Colonia Caesarea Antiochia*" unvanı ile koloni kenti statüsü kazanan kent bu dönemde Roma dilinin ve kültürünün etkisi altında şekillenmiş, Hellenenin yanı sıra Latince de kullanılmaya başlanmıştır. Bir koloni kenti olan Antiokheia'da resmî dil Latince'dir. Ancak halkın Hellence konuşmaya devam ettiği unutulmamalıdır⁹². Bu durum sikkelere de yansımış, özellikle imparatorluğun gücünün kente veya bölgeye ulaşmadığı, koloni olma bilincinin unutulmaya ve doğal olarak yerel unsurların ve kökenin hatırlanmaya başladığı zamanlarda Latin ve Grek harflerinin bir arada kullanıldığı görülmüştür⁹³.

Bölgenin metropolisi konumundaki Antiokheia kentinde diğer koloni kentlerine oranla daha uzun bir zaman aralığında ve daha fazla miktarda sikke basılmıştır⁹⁴. Kentte Augustus ile başlayan sikke basımı Claudius II Gothicus döneminde sona ermiştir.

Sikke basımı Titus ve Antoninus Pius arasındaki dönemde kesintiye uğramış, Antoninus Pius döneminden sonra artmaya başlamıştır⁹⁵. Özellikle Septimius Severus ve III. Gordianus Dönemlerinde görülen artış imparatorların Doğu'ya yaptıkları seferlerle ilişkilendirilmektedir⁹⁶.

Septimius Severus önemini yitirmeye başlayan kenti Roma Senatosu'yla ödüllendirmiş ve kente "*Socia Romanorum*" unvanını vermiştir. Bu unvan sikkelerde SR şeklinde bir kısaltma olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu terim sikkelerin Roma Senatosu tarafından kontrol edildiğini göstermektedir⁹⁷.

⁹¹ Kat. No: 1-2; Krzyzanowska 1970, 19.

⁹² Koloni kentleri teorik olarak Roma İmparatorluğu'nun bir parçası ise de kendi içinde bağımsızdırlar. Levick 1967, 84; Özsait 1985, 132; Franke 2007, 39.

⁹³ Örnek olarak 102, 110 ve 122 Kat. No.'lu sikkeler gösterilebilir; MS III. yüzyılda Severus Alexander'in politikası sonucunda imparator kolonilerinde artış olması nedeniyle Latincenin yanında Hellenenin kullanımına da izin verilmiştir ve bu durum koloni sikkelerine de yansımıştır. Franke 2007, 39; Sancaktar 2012, 371; Köker 2020, 297.

⁹⁴ Köker 2020, 293.

⁹⁵ Nedeni İmparatorluğun etkisinin kente ulaşamaması olabilir. Krzyzanowska 1970, 42, 87.

⁹⁶ Bu dönemde basılan büyük birimli bronz sikkelerin asker maaşları için kullanıldığı ya da asker maaşlarının imparatorluk gümüşleriyle ödendiği, bu sikkelerin imparatorluk gümüşlerinin değişimi için değerli bozuk para olarak basıldıkları görüşünde olan araştırmacılar bulunmaktadır. Köker 2020, 294 dn 21.

⁹⁷ *BMC Pisidia*, cxii; SR unvanı Septimius Severus döneminde 203-209 yılları arasında sikkelerin arka yüzlerinde yer

Gordianus III Pius döneminden sonra tekrar önemini yitirmeye başlayan kentte sikke boyutları küçülmeye başlamıştır. İmparator isimlerinin yazılışında bir standart söz konusu değildir ve giderek özensizleşir. Valerianus ve Gallienus döneminde Latin harflerinin yanı sıra Grek harfleri ile de karşılaşılabilmektedir.⁹⁸

Pisidia Antiokheia kentinde sikke basımı Claudius II Gothicus döneminde sona ermiştir⁹⁹. Bu imparatorun döneminde çok sayıda karşımıza çıkan Roma lejyon tiplerinin varlığı Roma etkisinin son kalıntıları olarak değerlendirilebilir¹⁰⁰.

Sikkeler öncelikle Hellenistik ve Roma Koloni Dönemi olmak üzere iki ana başlık altında incelenmiştir. Koleksiyonda Hellenistik Dönem sadece iki sikke ile temsil edilmektedir. Roma Dönemi koloni sikkelerinin 134 adedinin ön yüzünde imparator/imparatoriçe portresi yer alırken 5 adedi ön yüzünde imparator portresi bulunmayan küçük birimlerden oluşmaktadır. Antoninus Pius, Marcus Aurelius ve Severuslar Dönemi'nde (A grubu, 193-203 arası) ön yüzü portresiz basılan sikke örnekleri mevcuttur. Ön yüzünde imparator/imparatoriçe portresi bulunan ve bulunmayan sikkelerin basımı eş zamanlı olarak devam etmiştir¹⁰¹.

Roma Dönemi koloni sikkelerinin ön yüzlerinde yer alan Roma imparatorlarının başında genellikle propaganda amacı ile kullanılan defne dalından çelenk bulunmaktadır. İlk kez Septimius Severus döneminde (Kat. No: 20) karşımıza çıkan ışın tacı, Philippus I Arabs (244-249) döneminden sonra gelenekselleşmeye başlamıştır. İmparator ilan edilmeden önce Caesar iken basılan sikkelerde ise İmparatorların başında taç yoktur¹⁰². İmparator başları genellikle sağa dönüktür¹⁰³.

Pisidia Antiokheia kentinde koloni oluşundan hemen sonra basılan Augustus sikkesinde kent ismine yer verilmemiş, sadece "COL CAES" ibaresi ile koloni statüsü kazandığı belirtilmek istenmiştir. Kent ismi ile ilk kez Titus'un sikkelerinde 'ANT COL' şeklinde karşılaşılmaktadır¹⁰⁴. Daha sonra kent ismi sikkeler üzerinde genellikle 'ANTIOCH COLONIAE' şeklinde ifade edilmeye başlamıştır. Fakat yazılışında kısaltmalara dayalı farklılıklar görülmektedir¹⁰⁵.

Kentin Amyntas Dönemi'nde aldığı "Caesarea" unvanı ise III. Gordianus döneminden sonra sikke boyutlarındaki küçülmeye ilintili olarak çoğunlukla kullanılmamıştır¹⁰⁶. Arka yüzünde Men,

almaya başlamıştır. Nollé 1995, 352-354; Franke 2007, 40; Sancaktar 2012, 372; 'SR' kısaltmasının S(pes) R(eipublicae), S(enatus) R(escripto) veya S(estertius) R(omanus) anlamlarına gelebileceği de düşünülmektedir. Köker 2020, 297.

⁹⁸ Bunun nedeni Roma İmparatorluğu'nun dış politikadaki gerileme ve iç karışıklıklarla zayıf düşmesiyle imparatorluğa duyulan güvenin azalması olabilir. Levick 1967, 137-140; Krzyzanowska 1970, 79.

⁹⁹ Levick 1967, 100; Özsait 1985, 133; Sancaktar 2013, 371.

¹⁰⁰ Levick 1967, 141.

¹⁰¹ Krzyzanowska 1970, 140-141 pl. 4, Tb. 8; 143-144 pl. 6, Tb. 13; 168-169 pl. 26, Tb. 21; 170-171 pl. 27, Tb. 22; Krzyzanowska 1970, 42.

¹⁰² Kat. No: 11-12 (Marcus Aurelius Caesar), Kat. No: 47-49 (Geta Caesar), Kat. No: 51 (Alexander Severus Caesar).

¹⁰³ Sadece Kat. No: 14 (Commodus Caesar) ve Kat. No: 19 (Septimius Severus) sola dönüktür.

¹⁰⁴ Levick 1967, 137.

¹⁰⁵ ANTIOCH'un ANT, ANTIO, ANTIOCHA, ANTIOCHI, ANTIOCHE, ANTIOCHIE, ANTIOCHIO, ANTIOCHAEAE, ANTIOSHI şeklinde yazılışlarına rastlanmıştır. AMT-IOCH (Kat. No: 40) şeklinde sıra dışı yazılışları da görülmektedir. COLONIAE'nin ise COL, COLO, COLON, COLONI, CO, C, CL, CLA şeklinde kısaltmaları mevcuttur.

¹⁰⁶ CAES ibaresi C, CA, CAE, CAS şeklinde de yazılabilmektedir; Ramsay 1916, 85-86; Levick 1967, 138.

Genius, Fortuna ve Victoria figürlerinin yer aldığı sikkelerde ilgili tanrı veya tanrıçanın ismine de yer verilmiştir¹⁰⁷.

Arka yüzlerde yer alan betimlemeler ve lejantlar dikkate alınarak oluşturulan tipler Roma İmparatorluk, Yerel ve Koloni tipleri olmak üzere üç ana başlık altında incelenmiştir. Antalya Müzesi Koleksiyonu'ndaki sikkelerin büyük çoğunluğunu Roma İmparatorluk Tipleri içinde incelediğimiz 114 adet sikke oluşturmaktadır. Yerel Tiplerde 17 adet, Koloni Tiplerinde 8 adet sikke bulunmaktadır.

Roma İmparatorluğu'nun koloni kentlerinde uyguladığı Romalılaştırma politikasının bir yansıması olan imparatorluk tipleri, mitolojik, "imparator ve imparatoriçe ile bağlantılı", Roma lejyon, propaganda amaçlı ve objeler/atribüleri olmak üzere beş alt başlığa ayrılmıştır. Bunlar da kendi içinde diğer alt başlıklara ayrılmışlardır. Genius-Fortuna, Victoria, Providentia, Felicitas ile "Dişi Kurt ve İkizler" Mitolojik Tiplerin içinde değerlendirilmiştir. "İmparator Betimleri" İmparator ve İmparatoriçe ile bağlantılı tipler, "Standart" Roma lejyon tipleri, "Kartal" propaganda amaçlı tipler ve "Bereket Boynuzu-Kerykeion" objeler/atribüleri grubunun alt başlıklarını oluşturmaktadır.

Yerel tipler, mitolojik, mimari ve "doğa ve gökyüzü ile bağlantılı" olmak üzere üç alt başlığa ayrılmıştır. Hellenistik kültür geleneğinin ve kentin kendi yerel geleneğinin devam ettiğinin bir göstergesi olan Ay Tanrısı Men, Nehir Tanrısı Anthios ve Hermes mitolojik tipler içinde yer almaktadır. Sunak "mimari tipler", boğa ve horoz "doğa ve gökyüzü ile bağlantılı tipler" grubunda incelenmiştir.

Koloni tipleri başlığı altında "çift süren rahip" ve "çift süren kolonist" ve "Marsyas" tiplerine yer verilmiştir. Roma Dönemi'nde imparatorluk tarafından kentlere verilen koloni unvanını simgeleyen bu betimler sadece koloni kentlerinde kullanılmıştır.

Her ne kadar sikkelerin büyük çoğunluğu Roma İmparatorluk Tipleri ise de Yerel ve Koloni tiplerle birlikte eş zamanlı kullanılması Roma'nın Antiokheia üzerinde denge politikası uyguladığını göstermektedir. Yerel Tanrılar Men, Hermes ve Anthios'un yanında Romalı Genius/Fortuna, Victoria, Providentia, Felicitas, "dişi kurt ve ikizler" ile koloni oluşunu vurgulayan "çift süren rahip ve kolonist" ve Marsyas betimleri bu politikanın bir göstergesidir. Kent halkı Romalı unsurların yanı sıra geçmişten gelen geleneklerini ve inançlarını da devam ettirmiştir. Roma bölgede etkin olmak ve kendini kabul ettirmek için yerli halkın inanç ve kültürünü göz ardı edememiştir.

¹⁰⁷ Tanrı Men için *MENSIS, MENCIS, MENCI*, Genius için *GEN, GENI, GENIO*, Fortuna için *FORTVNA* ve Victoria için *VICTORIA, VICTORIAE* ifadeleri kentin ismine eklenmiştir.

Katalog: Antalya Müzesi'ndeki Pisidia Antiokheia Sikkeleri**Hellenistik Dönem (MÖ II-I. yüzyıl).**

Ö. Men başı sağa dönük, başında Phrygia başlığı, baş hilal üzerinde, arkasındaki kontrmarkta sağa dönük miğferli Ares başı.

A. [ANTIOXE]; Nike, sağa doğru ilerlemekte; elinde çelenk ve palmiye dalı tutmakta, magistrat ismi okunmamaktadır.

Ref.: Imhoof-Blumer 1902,356.1, Taf.12.16; *SNG France* 3, 1058.

1 AE 7,2 gr. 21 mm. 12 Env. No. 2014/79.

Ö. Kartal ayakta, kanatları açık, başı sağa dönük.

A. ANT[IOXEON]; Yıldız, sekiz kollu, altta magistrat ismi, XE[- -].

Ref.: Hill 1914, 300 Pl. 19.1; *SNG Cop.* 32, 13; *SNG Aulock* 12, 4914-4915 (Magistrat ismi farklı).

2 AE 3,2 gr. 16,5 mm. 6 Env. No. 19957.

Roma Dönemi Koloni Sikkeleri¹⁰⁸**Augustus (İÖ 27-İS 14)**

Ö. ANTIO-CHA; Men başı sağa dönük; başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal.

A. ANTIO-[CH]- COL; Hörgüçlü boğa, sağa dönük.

Ref.: Macdonald 1901, 515,1,Pl. 58.11; *SNG Hunterian* 12, 2106 (Lejant farklı, Ö/ANTIOCH).

3 AE 1,2 gr. 13,5 mm. 12 Env. No. 6465.

Ö. CAESAR; Augustus başı, sağa dönük.

A. COL CAES; İki standart arasında karşılıklı kanatları açık iki lejyon kartalı, ortada AV/GVS/TVS.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 135,Pl. 1, Tb. 1, II/3; RPC I, No.3530.

4 AE 9,7 gr. 23,5 mm 12 Env. No. 2001/208.

Titus (71-79, Vespasianus dönemi)¹⁰⁹

Ö. [T] CAES IM[P] PON[T]; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.

A. AN[T] / COL¹¹⁰; İki öküz ile çift süren rahip sağa dönük, vexillum tutmakta, üstte hilal.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 136-137, Pl. 1-2, Tb. 4, I/1-5, V/9; *RPC II*, No.1605; II, No.1604.

5 AE 5,4 gr. 20,5 mm.6 Env. No. 1406.

6 AE 5,6 gr. 20 mm.6 Env. No. 18811.

7 AE 6,8 gr. 22 mm. 12 Env. No. 15954 (Ö. TITO IMP CAESARI AVGVSTI F COS V).

8 AE 8,5 gr. 24 mm. 12 Env. No. 2003/188 (Ö. TITO IMP CAESARI AVGVSTI F COS V).

Antoninus Pius (138-161)

Ö. AN[TONINVS AVG] PIVS PP TR P COS IIII]; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.

A. MENSIS COL CA-E[S ANTI]OCH; Men, ayakta, cepheden, başı sağa dönük; himation ve uzun khiton giyimli, başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal; sağ elinde uzun asa, sol elinde trophy taşıyan Nike tutmakta; sol ayağı bukranion üzerinde; ayaklarının dibinde solda horoz.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 137 Pl. 2, Tb. 5, I/1-5,7, III/9, V/11; *RPC IV.3*,No.7327 (temp.)¹¹¹.

9 AE 7,3 gr. 26,5 mm. 6 Env. No. 2009/1916.

Ö. AN[TONINVS] AVG [PIVS PP TR P] COS IIII]; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.

A. GENIO COLONI-AE AN[TIOCH]; Koloni Genius'u (kadın) ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde bereket boynuzu, sol elinde

¹⁰⁸ Katalogdaki sikkelerin sıralamasında Krzyzanowska'nın "Monnaies Coloniales D'Antioche De Pisidie" adlı çalışması örnek alınmıştır. Krzyzanowska 1970.

¹⁰⁹ Yazar bu basımları 74-76 yılları arasına tarihlemektedir. Krzyzanowska 1970, 23; 71 yılından beri babası ile ortak yürüttükleri imparatorluk tahtına 79 yılında babasının ölümü üzerine tek başına sahip olmuştur. Akşit 1976, 153.

¹¹⁰ 5 ve 6 Katalog numaralı sikkelerde arka yüzdeki ANT yazısında T, N ile birleşiktir.

¹¹¹ <http://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/7327/> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

asa tutmakta; yanında sunak; bereket boynuzunu yanındaki sunağa doğru boşaltmakta.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 138 Pl. 3, Tb. 5, X/17-19; *RPC IV.3*, No. 7334 (temp.)¹¹².

- 10 AE 6,4 gr. 27,5 mm. 6 Env. No. 4679.

Marcus Aurelius Caesar (139-161)

Ö. CAESAR – AVRELIVS; İmparator başı, sağa dönük, taçsız.

A. ANTIOCHEAE COLONIAE; Marsyas heykeli, bir kaide üzerinde ayakta, çıplak, sola dönük; omzunda şarap tulumu tutmakta.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 139 Pl. 4, Tb. 7, I/6; *RPC IV.3*, No. 7339 (temp.)¹¹³.

- 11 AE 3,6 gr. 19 mm. 6 Env. No. 1974.

Ö. [CAESAR] AVRE[LIVS]; İmparator başı, sağa dönük, taçsız.

A. ANTIOCHE[AE] / [CO]LONIAE; Kurt, sağa dönük, Romulus ve Remus'u emzirmekte.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 139 Pl. 4, Tb. 7, II/9-11; *RPC IV.3*, No. 7340 (temp.)¹¹⁴.

- 12 AE 3,1 gr. 19 mm. 6 Env. No. 14221.

Commodus Caesar (177-180)

Ö. A-N-TI-OCH; Hermes başı sağa dönük, omuzlarında kerykeion.

A. COLO-NIA[E]; Üzerinde ateşi yanan yuvarlak sunak.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 144 Pl. 6, Tb. 13, V/5 (Marcus Aurelius dönemi); Hermes başı portre özellikleri ile Commodus Caesar sikkelerine benzemektedir. *RPC IV.3*, No. 7376 (temp.)¹¹⁵.

- 13 AE 1,6 gr. 15 mm. 6 Env. No. 1903.

Ö. [L A]VRELIV[S COMMODVS]; İmparator

büstü, sola dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.

A. GENIO COLON-[IAE ANTIOCH]; Koloni Genius'u (kadın) ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde bereket boynuzu, sol elinde asa tutmakta; yanında sunak; bereket boynuzunu yanındaki sunağa doğru boşaltmakta.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 143 Pl. 6, Tb. 11, I/2; *RPC IV.3*, No. 7368 (temp.)¹¹⁶.

- 14 AE 6,7 gr. 22,5 mm. 6 Env. No. 2009/20.

Septimius Severus (193-211)¹¹⁷

Ö. ANT-[IOCH]; Men başı sağa dönük, başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal.

A. [COLO]NI-AI; Horoz sağa dönük.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 169 Pl. 26, Tb. 21, IX/13 (Septimius Severus dönemi Grup A; A/COLONI).

- 15 AE 1,1 gr. 12 mm. 7 Env. No. 1779.

Ö. ANTI-OCHA; Men başı sola dönük, başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal, noktali bordür içinde.

A. CO-LO / NI; Horoz sağa dönük, noktali bordür içinde.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 170 Pl. 27, Tb. 22, XXIII/24 (Severuslar Dönemi).

- 16 AE 1,3 gr. 14,5 mm. 6 Env. No. 2009/1898.

Ö. IMP [C SE]-V PERT AV[G IIII]; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.

A. ANTIOCH- COLONIAE; Men başı sağa dönük; başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 146 Pl. 8, Tb. 15, IX/10 (Sep. Sev. Grup A).

¹¹² <http://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/7334/> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

¹¹³ <http://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/7339/> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

¹¹⁴ <http://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/7340/> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

¹¹⁵ <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/7376/> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

¹¹⁶ <http://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/4/7368/> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

¹¹⁷ Septimius Severus dönemi, Krzyzanowska'nın "Monnaies Coloniales d'Antioche de Pisidie" adlı çalışması örnek alınarak Grup A, B, C, D, E ve F olmak üzere 6 bölümde incelenmiş, katalogta bağımsız olarak değil, imparator ve imparatoriçeler için kendi içinde kronolojik bir sıralamayla ele alınmıştır. Krzyzanowska 1970.

- 17 AE 5,1 gr. 21,5 mm. 6 Env. No. 2007/60.
 Ö. IMP CAE SEP SE[V PERX]; İmparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.
 A. ANT[IOCH / COLONIAE]; Men, ayakta, cepheden, başı sağa dönük; himation ve uzun khiton giyimli, başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal; sağ elinde uzun asa, sol elinde çelenk ve palmiye dalı taşıyan Nike tutmakta; sol ayağı bukranon üzerinde; ayaklarının dibinde solda horoz.
 Ref.: Krzyzanowska 1970, 146-147 Pl. 8-9, Tb. 15, X/11, XIX/25 (Sep. Sev. Grup A).
- 18 AE 5,6 gr. 22,5 mm. 6 Env. No. 2606.
- 19 AE 4,1 gr. 22,5 mm. 6 Env. No. 2008/92. (Ö. [IMP CAES SEP] SEV PER A; sola dönük; A. ANTIOC-H – MENCIA).
 Ö. [IMP CA - L] SEPT SE[V] - PER[T AVG]; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçı.
 A. ANTIOCH FORTVN-A- COLONIAE; Fortuna, ayakta, cepheden, başı sola dönük, uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos, sağ elinde gemi dümeni, sol elinde bereket boynuzu tutmakta.
 Ref.: Ö. Krzyzanowska 1970, 146 Pl. 8, Tb. 15, XIII (Sep. Sev. Grup A); A. Krzyzanowska 1970, 149 Pl. 10, Tb. 15, 15 (J. Domna Grup A); *SNG P/Ps*. 5.37 (Ö. Defne çelenkli).
- 20 AE 5,4 gr. 21,5 mm. 6 Env. No. 1423.
 Ö. [IMP C L S]EP - [SE]V[E]RVS [A]; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.
 A. ANT-[IOCH GENI COL CAE]; Koloni Genius'u (kadın) ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde dal, sol elinde bereket boynuzu tutmakta.
 Ref.: Krzyzanowska 1970, 153-154 Pl. 14, Tb. 17, XXIII/41, XXVI/47 (Sep. Sev. Grup C).
- 21 AE 5,0 gr. 21,5 mm. 6 Env. No. 210.
- 22 AE 5,2 gr. 23 mm. 6 Env. No. 15665 (Ö. [IMP P L] SEPT SE-V AVG; A. ANT-IOCH G-ENI COL CAES).
 Ö. [IMP CAE]S L SEP SEV - ERVS PER AVG; İmparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli.
 A. [COL CAES] - ANTIOCH; Men ayakta, cepheden, başı sağa dönük; himation ve uzun khiton giyimli, başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal; sağ elinde uzun asa; sağındaki sütuna sol kolu ile yaslanarak dinlenmekte ve elinde küre üzerinde trophy taşıyan Nike tutmakta; sol ayağı bukranon üzerinde; ayaklarının dibinde solda horoz; iki yanında S/R.
 Ref.: Krzyzanowska 1970, 161, Pl. 20, Tb. 18, XXXV/53 (Sep. Sev. Grup D).
- 23 AE 6,1 gr. 22,5 mm. 6 Env. No. 2009/1917 (Ö. [IMP P L] SEPT SE-V AVG; A. ANT-IOCH G-ENI COL CAES).
 Ö. [IMP CAE]S L SEP SEV - ERVS PER AVG; İmparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli.
 A. [COL CAES] - ANTIOCH; Men ayakta, cepheden, başı sağa dönük; himation ve uzun khiton giyimli, başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal; sağ elinde uzun asa; sağındaki sütuna sol kolu ile yaslanarak dinlenmekte ve elinde küre üzerinde trophy taşıyan Nike tutmakta; sol ayağı bukranon üzerinde; ayaklarının dibinde solda horoz; iki yanında S/R.
 Ref.: Krzyzanowska 1970, 161, Pl. 20, Tb. 18, XXXV/53 (Sep. Sev. Grup D).
- 24 AE 25,5 gr. 34,5 mm. 5 Env. No. 2003.
Julia Domna (Septimius Severus'un Karısı, öl. 217)
 Ö. IVLIA DO-MNA AC; İmparatoriçe büstü, sağa dönük, topuzlu.
 A. ANTIOC-H- [ME]-NCIS CO; Men, ayakta, cepheden, başı sağa dönük; himation ve uzun khiton giyimli, başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal; sağ elinde uzun asa, sol elinde trophy taşıyan Nike tutmakta; sol ayağı bukranon üzerinde; ayaklarının dibinde solda horoz.
 Ref.: Krzyzanowska 1970, 147-148 Pl. 10, Tb. 15, I/1, III/8, IV/11 (J. Domna Grup A).
- 25 AE 4,6 gr. 22 mm. 6 Env. No. 2003/189.
- 26 AE 5,8 gr. 22,5 mm. 6 Env. No. 96 (Ö. IVLIA DO-MNA AV[G]; A. ANTIO[CH CO]LON[IAE]).
- 27 AE 5,0 gr. 21 mm. 6 Env. No. 19858 (Ö. IVLIA DOMNA AV; A. ANTIO[CH COLONIAE]).
 Ö. IVLIA D[O-M]NA AVG; İmparatoriçe büstü, sağa dönük, topuzlu.
 A. A-NTIOCH-IA - HOLONI; Çapraz iki bereket boynuzu arasında kanatlı kerykeion.
 Ref.: Krzyzanowska 1970, 152 Pl. 12, Tb. 16, XI/22 (J. Domna Grup B).
- 28 AE 3,8 gr. 18,5 mm. 6 Env. No. 59.
 Ö. IVLIA - AVGVSTA; İmparatoriçe büstü, sağa dönük, topuzlu.

A. ANT-IOCH G-[E]NI COL CAE; Koloni Genius'u (kadın) ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde dal, sol elinde bereket boy-nuzu tutmakta.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 155-156 Pl. 15-16, Tb. 17, XV, XVI, XVII, XX/32, 35, 38,46 (J. Domna Grup C).

29 AE 5,6 gr. 23 mm. 6 Env. No. 2014/100.

30 AE 6,4 gr. 22 mm. 6 Env. No. 2014/104 (A. AN-TIOCH-H - GEN COL).

31 AE 5,8 gr. 23 mm. 6 Env. No. 17065 (A. ANT-IOC[HE] - GEN COL C).

32 AE 4,7 gr. 23 mm. 6 Env. No. 2002/15 (A. ANT-IOCH G-[E]-N COL CA).

Caracalla Caesar (197/198-211)

Ö. [IMP C]AES M - AVR AN[T]; Genç imparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTIOCH -C-[OLONIAE] CAIS; Men, ayakta, cepheden, başı sağa dönük; himation ve uzun khiton giyimli, başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal; sağ elinde uzun asa, sol elinde çelenk ve palmiye dalı taşıyan Nike tutmakta; sol ayağı bukranon üzerinde; ayaklarının dibinde solda horoz.

Ref.: Ö. Krzyzanowska 1970, 150 Pl. 11, Tb. 15, III (Caracalla Grup A); A. Krzyzanowska 1970, 148 Pl. 10, Tb. 15, 13 (J. Domna Grup A).

33 AE 5,6 gr. 22 mm. 6 Env. No. 14569.

Ö. ANTONINVS - PIVS AVG; Genç imparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTI-OCH G-ENI COL CAES; Koloni Genius'u (kadın) ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde dal, sol elinde bereket boy-nuzu tutmakta.

Ref.: Ö. Krzyzanowska 1970, 157 Pl. 16, Tb. 17, IX (Caracalla Grup C); A. Krzyzanowska 1970, 157 Pl.15, Tb. 17,31 (J. Domna Grup C).

34 AE 5,7 gr. 24 mm. 12 Env. No. 934.

35 AE 5,8 gr. 23,5 mm. 6 Env. No. 13406.

Ö. IMP CAES M AVR ANTONINVS A; Genç imparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.

A. ANT-IOCH G-ENI COL [CAS]; Koloni Genius'u (kadın) ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde dal, sol elinde bereket boy-nuzu tutmakta.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 158-159 Pl. 17, Tb. 17, XVIII/34-35, XV/30, XVI/31(Caracalla Grup C).

36 AE 5,2 gr. 22,5 mm. 6 Env. No. 865.

37 AE 5,7 gr. 23,5 mm. 12 Env. No.13422.

38 AE 5,5 gr. 23mm. 6 Env. No. 2009/1909 (A. ANT- IOCH G-E-N COL C).

39 AE 5,6 gr. 24 mm. 12 Env. No. 15967 (Ö. [IP]C-M AVR-[ANTONI AVG];A. ANT-IOCH GEN COL CA).

40 AE 5,9 gr. 23 mm. 6 Env. No.2008/97 (Ö. IMP C-M AVR-ANTONI AV; A. ANT-IOCH G-[ENI COL C]AES).

Ö. ANTONINVS- PIVS AVG; Genç imparator büstü sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.

A. VICTORIAE DDD NNN C-O-L AN; Victoria, sola doğru ilerlemekte; elinde çelenk ve palmiye dalı tutmakta, iki yanında S/R.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 163 Pl. 22, Tb. 18, XXII/40 (Caracalla Grup D).

41 AE 26,5 gr. 33 mm. 12 Env. No. 2008/93.

Caracalla (211-217)

Ö. IMP CAES-M-AV-R [ANTONINVS A]-VG; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.

A. [VIRT] - AVG-G COL ANTIOCH; İmparator, dörtnala giden at üzerinde, sağa dönük, askeri giysiler içerisinde, pelerini arkasına doğru savrulmuş, sol eliyle atın dizginlerini tutmakta, sağ elinde tuttuğu mızrağını fırlatmak üzere, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 165 Pl. 23, Tb. 18, XXIX/47 (Caracalla Grup E).

42 AE 24,4 gr. 34 mm. 6 Env. No. 2006/76.

Ö. IMP CAES M AVR - ANTONINVS AVG; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.

- A. VIRT - AV-G·COL ANTIOC-H; İmparator, dörtlü giden at üzerinde, sağa dönük, askeri giysiler içerisinde, pelerini arkasına doğru sivrulmuş, sol eliyle atın dizginlerini tutmakta, sağ elinde tuttuğu mızrağını aşağıda duran Phrygia başlıklı düşmana fırlatmak üzere, altta SR.
Ref.: Krzyzanowska 1970, 165 Pl. 23, Tb. 18, XXX/52 (Caracalla Grup E); *SNG France* 3, 1138.
- 43 AE 25,1 gr. 33 mm. 5 Env. No. 2008/89.
- Ö. IMP CAE M AVR AN-TONINVS PIVS AVG; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.
A. COL CA[ES ANT]IOCH; Kurt, sağa dönük, Romulus ve Remus'u emzirmekte, altta SR.
Ref.: Krzyzanowska 1970, 167 Pl. 25, Tb. 20, XXXIV/59-63 (Caracalla Grup F).
- 44 AE 25,6 gr. 32 mm. 6 Env. No. 5212.
- 45 AE 22,6 gr. 33 mm. 6 Env. No. 19161.
- Geta Caesar (198/209-211)**
Ö. A / NTIO[C]; Hermes başı sağa dönük, omuzlarında kerykeion.
A. [C]OL / [O]NI; Horoz, sağa dönük
Ref.: Krzyzanowska 1970, 169 Pl. 26, Tb. 21, X/13 (Septimius Severus dönemi Grup A)¹¹⁸
- 46 AE 1,1 gr. 13 mm. 7 Env. No. 3925.
- Ö. L SEP GE- COM CAES; Genç İmparator büstü, sağa dönük, taçsız, zırh ve paludamentum giyimli.
A. ANTIOC-H COLON; Kartal, cepheden, kanatları açık, başı sola dönük.
Ref.: Krzyzanowska 1970, 152 Pl. 13, Tb. 16, VII/7 (Geta Grup B).
- 47 AE 3,2 gr. 17,5 mm. 6 Env. No. 1922.
- 48 AE 2,4 gr. 17,5 mm. 6 Env. No. 5938.
- Ö. PO SEPT [GETA]S C; Genç İmparator büstü, sağa dönük, taçsız, paludamentum giyimli.
A. ANT-IOCH G-EN COL CA; Koloni Genius'u (kadın) ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde dal, sol elinde bereket boynuzu tutmakta.
Ref.: Krzyzanowska 1970, 159 Pl. 18, Tb. 17, X/14 (Geta Grup C).
- 49 AE 4,8 gr. 23 mm. 6 Env. No. 5303.
- Ö. IMP ·CAE[S-] P· SEP--GE[TAE AVG]; İmparator büstü genç, sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.
A. [COL CAES] - ANTIOCH; Men, ayakta, cepheden, başı sağa dönük; himation ve uzun khiton giyimli, başında Phrygia başlığı, omuzlarında hilal; sağ elinde uzun asa; sağındaki sütuna sol kolu ile yaslanarak dinlenmekte ve elinde küre üzerinde trophy taşıyan Nike tutmakta; sol ayağı bukranion üzerinde; ayaklarının dibinde solda horoz; iki yanında S/R.
Ref.: Krzyzanowska 1970, 164 Pl. 23, Tb. 18, XVI/23 (Geta Grup D).
- 50 AE 23,1 gr. 33,5 mm. 6 Env. No. 13924.
- Alexander Severus Caesar (221-222¹¹⁹)**
Ö. [M AVR] ALEXAN-DER CAES; İmparator büstü, sağa dönük, taçsız.
A. ANTIOCH COL/OHI; Kurt, sağa dönük, Romulus ve Remus'u emzirmekte.
Ref.: Ö/ RPC VI, 6577¹²⁰; A/ Krzyzanowska 1970, 173 Pl. 29, Tb. 25, Rv.6.
- 51 AE 2,8 gr. (kulplu) 17 mm. 12 Env. No. 5523.
- Alexander Severus(222-235)**
Ö. IM C SEV ALEXAN; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı.
A. ANTIOCH COL/OHI; Kurt, sağa dönük, Romulus ve Remus'u emzirmekte.
Ref.: Krzyzanowska 1970, 173 Pl. 29, Tb. 25, III-

¹¹⁸ Hermes başı portre özellikleri ile 47 ve 48 katalog numaralı Geta Caesar sikkelerine benzemektedir.

¹¹⁹ Elagabalus tarafından Alexander Severus'un Caesar olarak ilan edilmesi 221 yılı. RIC IV/II, 27.

¹²⁰ <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/6/6577> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

- IV/6-7; *RPC* VI, 6595¹²¹; VI, 6596¹²².
- 52 AE 2,5 gr. 17,5 mm. 6 Env. No. 2006/32.
- 53 AE 3,1 gr. 17 mm. 6 Env. No. 2012/18 (Ö. IM SEV ALEXAN; A. ANTIOCH COLO/NI).
- Ö. [IM-P CAES S]EVE-R ALE[XANDE-R]; İmparator başı, sağa dönük defne çelenkli.
- A. [AN]TIOCH CO-L [CAES]; İki öküz ile çift süren kolonist, sağa dönük, altta SR.
- Ref.: Krzyzanowska 1970, 175 Pl. 30, Tb. 25, XI/26; *RPC* VI, 6578¹²³.
- 54 AE 20,4 gr. 33,5 mm. 6 Env. No. 4688.
- III. Gordianus Pius (238-244)**
- Ö. IMP CAES M ANT GORDIANVS AV; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.
- A. CAES - ANTIOCH CO[L]; İmparator, ayakta, sağa dönük, defne çelenkli; quadriga içinde, sol elinde üzerinde lejyon kartalı bulunan asa taşımakta, altta SR.
- Ref.: Krzyzanowska 1970, 177 Pl. 31-32, Tb. 27, III/12.
- 55 AE 13,2 gr. 28 mm. 6 Env. No. 1455.
- Ö. IMP CAES M ANT GORDIANVS AVG; İmparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.
- A. CAES ANTIOCH COL; Büyük bir kaide üzerinde arkalıklı bir iskemlede oturan imparator sola dönük; arkasında ayakta sola dönük sol ayağı geride bir erkek figürü, elinde para kesesi (?); yanında ayakta, cepheden, başı sola dönük, himation ve uzun khiton giyimli, başında kalathos ile Genius-Fortuna bereket boynuzu ve vexillum tutmakta; karşısında elinde çelenk ile kaideye yaslanmış merdivene çıkmakta olan bir erkek figürü, altta SR.
- Ref.: Jencek Vcoins¹²⁴; Ö/Krzyzanowska 1970, 177 Pl. 32, Tb. 27, V.
- 56 AE 21,3 gr. 34 mm. 6 Env. No. 1927.
- Ö. IMP CAES M ANT GORDIANVS AVG; İmparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.
- A. CAES ANTIOCH COL; İmparator askerî giysiler içerisinde dört nala giden at üzerinde, sağa dönük; himationu arkasına doğru savrulamakta; sol eliyle atın dizginlerini tutarken sağ elinde tuttuğu mızrağını aşağıdaki aslana fırlatmak üzere, altta solda SR.
- Ref.: Krzyzanowska 1970, 178 Pl. 33, Tb. 27, VII/26-28.
- 57 AE 22,5 gr. 34,5 mm. 1 Env. No. 19159.
- 58 AE 24,4 gr. 33 mm. 6 Env. No. 2008/88.
- Ö. IMP CAES M ANT GORDIAN[VS] AVG; İmparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.
- A. CAES ANTIOC[H COL]; Karşılıklı iki Victoria, üzerinde SR yazan kalkanı tutmaktalar; kalkanın altında palmye ağacı üzerinde defne dalı; palmye ağacının iki yanında Phrygia başlıklı iki esir oturmakta, altta SR.
- Ref.: Krzyzanowska 1970, 178 Pl. 33, Tb. 27, VIII/30-33.
- 59 AE 24,7 gr. 32,5 mm. 6 Env. No. 2061.
- Ö. IMP CAES M ANT GORDIANVS AV-G; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.
- A. CAES ANTIOCH COL; Kurt, sağa dönük, Romulus ve Remus'u emzirmekte, kurdun arkasında incir ağacı, altta SR.
- Ref.: Krzyzanowska 1970, 180,182 Pl. 34,36, Tb. 27, X, XIV/44-49, 72-76.
- 60 AE 24,4 gr. 34 mm. 7Env. No. 3039.
- 61 AE 23,6 gr. 34 mm. 6 Env. No. 5813.

¹²¹ Kat. No: 52; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/6/6595> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

¹²² Kat. No: 53; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/6/6596> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

¹²³ <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coins/6/6578> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

¹²⁴ <http://www.asiaminorcoins.com/gallery/displayimage.php?pid=4785> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

- 62 AE 23,9 gr. 34 mm. 6 Env. No. 6838.
 63 AE 26,5 gr. 34 mm. 6 Env. No. 2008/86.
 64 AE 25,6 gr. 33 mm. 6 Env. No. 2008/87.
 65 AE 24,4 gr. 36 mm. 6 Env. No. 2001/171 (Ö. IMP CAES M ANT GORDIANOVVS AVG).

Ö. IMP CAES M ANT GORDIANVS AV-G; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.

A. CAES-ANTIO-CH COL; İmparator, ayakta, cepheden, togatuslu, baş sola dönük; imparatorun önünde solda üç lejyon standardı, en sağdaki standardın üzerinde Nike, diğer ikisinin üzerinde çelenk; sol elinde acerra, sağ elinde önünde yanan sunağa doğru patera tutmakta, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 180 Pl. 34-35, Tb. 27, XI/55-57.

- 66 AE 25,2 gr. 34,5 mm. 6 Env. No. 2014/146.

Ö. IMP CA[ES M ANT GO]RDIANVS AVG; İmparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.

A. CAES ANTIOCH COL; Victoria sağa dönük oturmakta; zırh üzerinde, dizlerinin üzerindeki kalkana yazı yazmakta; ayaklarının dibinde dikdörtgen biçimli diğer bir kalkan, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 183 Pl. 37, Tb. 27, XX/87.

- 67 AE 25,2 gr. 34 mm. 6 Env. No. 1829.

Ö. IMP CAES M ANT GORDIANVS AV-G; İmparator büstü, sağa dönük, defne çelenkli, zırh ve paludamentum giyimli.

A. VICTORIA DOMINI ANTI COL; Trophy taşıyan Victoria sağa doğru ilerlemekte; iki yanında S/R.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 184 Pl. 38, Tb. 27, XXIV/98.

- 68 AE 25,9 gr. 35,5 mm. 6 Env. No. 2008/91.

Ö. IMP CAES M ANT GORDIANVS A-VG; İmparator başı, sağa dönük, defne çelenkli.

A. FOR[TVNA COL C] CES ANTIOC[H]; Fortuna, ayakta, cepheden, başı sola dönük,

uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos, sağ elinde vexillum, sol elinde bereket boy-nuzu tutmakta, iki yanında S/R.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 184 Pl. 39, Tb. 27, XXVIII/105.

- 69 AE 10,3 gr. 27 mm. 6 Env. No. 14771.

I. Philippus (244-249)

Ö. IMP M IVL PHILIPPVS A; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTIO-CHI CO-LON; İki standart arasında vexillum, her üçünün üzerinde kartal, ortadaki kartal sola dönük arkaya bakmakta, soldaki ve sağdaki kartallar içe dönük, vexillumun iki yanında S/R.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 190-191 Pl. 43, Tb. 29, IX/17-18,27.

- 70 AE 8,0 gr. 27 mm. 12 Env. No. 2220.

- 71 AE 8,1 gr. 24 mm. 12 Env. No. 7754.

- 72 AE 8,7 gr. 25 mm. 6 Env. No. 19380 (A. ANTIO-CHI CO-LONI).

AE 8,6 gr. 25,5 mm. 12 Env. No. 2003/64 (A. [AN]TIO-CHI COL; Soldaki ve sağdaki kartallar dışa dönük, altta SR).

II. Philippus (247-249)

Ö. IMP M IVL PHILIPPVS P F AVG P M; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. [CAES] ANTI-OCH COL; Providentia, ayakta, cepheden, başı sola dönük, peplos ve uzun khiton giyimli, başında kalathos, solunda uzun esasına dayanmış, sağ elindeki kısa asayı ayaklarının dibindeki yerküre üzerine uzatmakta; iki yanında S/R.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 186 Pl. 40, Tb. 28, I/8.

- 74 AE 10,2 gr. 26,5 mm. 12 Env. No. 17135.

Ö. IMP M IVL PHILIPPV[S P F AVG P]M; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. CAES AN-TIOCH CL; İki standart arasında vexillum, her üçünün üzerinde kartal, ortadaki kartal sağa dönük geriye bakmakta, soldaki ve sağdaki kartallar içe dönük, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 187 Pl. 40-41, Tb. 28, I/17,22, II/23.

- 75 AE 9,3 gr. 25,5 mm. 6 Env. No. 2703.
 76 AE 8,0 gr. 25 mm. 6 Env. No. 2831 (A. CAES ANT-IOCH COL).
 77 AE 9,3 gr. 27 mm. 6 Env. No. 5357 (A. CAES ANT-IOCH COL).
 78 AE 9,2 gr. 26,5 mm. 1 Env. No. 2889 (Ö. IMP M IVL PHILIPPVS AVG]; A. [CAES ANTIO]-CHI COL).

Traianus Decius (249-251)

Ö. IMP CAES C MESS Q DECIO TRAI AV; İmparator büstü, sağa dönük ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTIOC-HI COL CA; İki standart arasında vexillum; standartlar üzerinde çelenk, vexillum üzerinde kartal sola dönük, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 192-193, Pl. 44, Tb. 30, I/1,9 II/8-9; *SNG Pfp.* 5.118-119; *RPC IX*, 262, No:1260; IX,1257.7(temp.)¹²⁵; IX,1257. 8 (temp.)¹²⁶.

- 79 AE 8,2 gr. 25 mm. 6 Env. No. 11069.
 80 AE 7,9 gr. 24 mm. 6 Env. No. 2009/16.
 81 AE 8,5 gr. 24,5 mm. 6 Env. No. 2008/85 (A. ANTIOC-HI COL).
 82 AE 8,6 gr. 24,5 mm. 12 Env. No. 2884 (Ö. IMP CAES TRAIAN DECIVS AV; A. [ANTIOC]-HI COL C).
 83 AE 6,9 gr. 26 mm. 6 Env. No. 5356 (Ö. IMP CAES TRAIAN DECIVS AV; A. ANTIOC-HI COL).

Ö. IMP CAES C MESS Q DECIO TRAI AV; İmparator büstü, sağa dönük ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTIOCHI COL CA; Nehir tanrısı Anthios sola dönük arkasına yaslanmakta, vücudunun üst kısmı çıplak, alt kısmında himation; sağ elinde bereket boynuzu tutmakta, sol kolunu su akan vazoya yaslamış, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 192 Pl. 44, Tb. 30, I/6; *RPC IX*, 261, No:1250.

- 84 AE 6,9 gr. 24 mm. 1 Env. No. 2004.
 85 AE 8,0 gr. 24,5 mm. 7 Env. No. 2009/15.

Ö. IMP CAES TRAIAN DECIVS AV; İmparator büstü, sağa dönük ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTIOCH-I COL CA; Felicitas ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde uzun kerykeion, sol elinde bereket boynuzu tutmakta, iki yanında S/R.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 193 Pl. 44, Tb. 30,II/7; *RPC IX*, 261, No.1245.

- 86 AE 5,7 gr. 24 mm. 12 Env. No. 198.
 87 AE 6,9 gr. 25,5 mm. 12 Env. No. 2009/33.

Volusianus (251-253)

Ö. IMP C VIR A [P] CALVSSIANO AVG; İmparator büstü, sağa dönük ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTIOC-HIO CL A; İki standart arasında vexillum; standartlar üzerinde çelenk, vexillumun üzerinde kartal cepheden kanatları açık, başı sağa dönük, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 196-197 Pl. 45-46, Tb. 32, III/8, V/16, VI/10, VI-VII/20, 22, VIII/29; *RPC IX*, 1286. 1 (temp)¹²⁷; IX, 1286. 6 (temp)¹²⁸; IX, 1286. 26¹²⁹; IX, 1286. 19 (temp)¹³⁰; IX, 1286.17 (temp.)¹³¹; IX,1286. 3 (temp.)¹³².

¹²⁵ Kat. No: 82, <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coin/17025> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

¹²⁶ Kat. No: 83, <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coin/17024> (Erişim Tarihi: 14.02.2021).

¹²⁷ Kat. No: 88; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coin/14063> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

¹²⁸ Kat. No: 89-91; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coin/14690> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

¹²⁹ Kat. No: 92; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coin/17128> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

¹³⁰ Kat. No: 95-96; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coin/21830> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

¹³¹ Kat. No: 97; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coin/16324> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

¹³² Kat. No: 98; <https://rpc.ashmus.ox.ac.uk/coin/17700> (Erişim Tarihi:14.02.2021).

- 88 AE 6,5 gr. 23,5 mm. 6 Env. No. 1904. IMP CAE R ASLL OVNAHIIIR; A. ANTIOCHI [CO]).
- 89 AE 7,2 gr. 22,5 mm. 6 Env. No. 6999 (Ö. IMP C VIMP GALVSSIANO AVG). Ö. IMP CAE P ASLLOVALE[RIAN]; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.
- 90 AE 6,6 gr. 24 mm. 6 Env. No. 19768 (Ö. IMP C VIMP GALVSSIANO AVG). A. ANTIOC-HIO C[L]; İki standart arasında vexillum, standartlar üzerinde çelenk, vexillumun üzerinde kartal cepheden kanatları açık başı sağa dönük, altta [SR].
- 91 AE 5,8 gr. 23 mm. 6 Env. No. 2004/134 (Ö. IMP C VIMP GALVSSIANO AVG). Ref.: Krzyzanowska 1970, 200-203 Pl. 48-50, Tb. 34, V/14-16, VII/34-35, IX/59, VII/37.
- 92 AE 5,6 gr. 23,5 mm. 7 Env. No. 2009/1910 (Ö. IMP C VIMP ALVSSIANO AVG). 102 AE 6,4 gr. 21,5 mm. 7 Env. No. 2009/8.
- 93 AE 6,6 gr. 23,5 mm. 6 Env. No. 4060 (Ö. IMP C VIMP CALVSSIAVD AV). 103 AE 5,6 gr. 22,5 mm. 12 Env. No. 101 (Ö. IMP CAE R ASLL OVNAHIIIR)
- 94 AE 7,1 gr. 24 mm. 6 Env. No. 2001/168 (Ö. IMP C VIMP CALVSSIAVD AV). 104 AE 4,9 gr. 22,5 mm. 1 Env. No. 2009/1912 (Ö. IMP CAE R ASLL OVNAHIIIR; A/ANTIOCHIO C)
- 95 AE 5,4 gr. 23 mm. 6 Env. No. 4257 (Ö. IMP C VIMP CALVSSIANO AV). 105 AE 4,8 gr. 21 mm. 6 Env. No. 2009/1911 (Ö. IMP CP[E.] VALERIA[V]O[PF]; A. AN[TIO-C]HI [CL])
- 96 AE 7,1 gr. 24 mm. 6 Env. No. 2014/101 (Ö. IMP C VIMP CALVSSIANO AV). 106 AE 4,9 gr. 22 mm. 12 Env. No. 2705 (Ö. IMP CAE R ASLL OVNAHIIIR; Standartların sapında sağa dönük dal).
- 97 AE 7,4 gr. 23 mm. 6 Env. No. 2009/4 (Ö. IMP C VIMP GALVSSIANO AVG; A. ANTIO-[CHI] CO; vexillumun sapında hilal). 107 AE 4,7 gr. 22 mm. 12 Env. No. 2002/54. (Ö. IMP CAE R ASLL OVNAHIIIR; Standartların sapında sağa dönük dal).
- 98 AE 5,4 gr. 23,5 mm. 6 Env. No. 5686 (Ö. IMP C VI[B] A P CALVSSIANO AVG; Standartların sap kısmında sağa dönük dal). Ö. IM[P C VIMP CAL]VSSIAVD AV; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.
- A. ANTIOCHI CL CE; İmparator quadriga içinde sağa dönük, sol elinde üzerinde lejyon kartalı bulunan asa taşımakta, altta SR.
- Ref.: Krzyzanowska 1970, 197 Pl. 46, Tb. 32, VIII/23; RPC IX, 265, No:1294.
- 99 AE 6,8 gr. 24 mm. 1 Env. No. 2292.
- Valerianus (253-260)**
- Ö. [IMP C P] LICINNIUS VALERIANVS [O A]V; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.
- A. ANTIOC-H OCL A; İki standart arasında vexillum, standartlar üzerinde çelenk, vexillumun üzerinde kartal sola dönük, altta SR.
- Ref.: Krzyzanowska 1970, 199, 202, Pl. 47, Pl. 49, Tb. 34, I/3, VII/32.
- 100 AE 6,4 gr. 22 mm. 6 Env. No. 6687.
- 101 AE 3,4 gr. 21 mm. 12 Env. No. 2014/116 (Ö.
- Ö. IMP CAE R ASLL OVNAHIIIR; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.
- A. ANTIOC-HIO C[L]; İki standart arasında vexillum, standartlar üzerinde çelenk, vexillumun üzerinde kartal cepheden kanatları açık başı sola dönük, vexillumun iki yanında S/R.
- Ref.: Krzyzanowska 1970, 200-202 Pl. 48-49, Tb. 34, VII/28, VI/18, VIII/45.
- 108 AE 5,6 gr. 21 mm. 1 Env. No. 2002/53.
- 109 AE 4,2 gr. 20,5 mm. 1 Env. No. 1743.
- 110 AE 4,2 gr. 21,5 mm. 7 Env. No. 3664 (Ö. IMP CAE R ASLL OV[AAE]HIR; A. ANTIOC-HIO C[LA]).
- 111 AE 4,7 gr. 20 mm. 1 Env. No. 2009/1938 (A. ANTIO-CHI C, Kartalın başı sağa dönük).

Ö. IMP CAER ASLL OVNAHIIR; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTIO-CHIO [C]; İki standart arasında vexillum; vexillumun üzerinde kartal cepheden kanatları açık, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 202-203 Pl. 49-50, Tb. 34, VIII/42-44,48-49,54-57.

- 112 AE 4,1 gr. 21 mm. 1 Env. No. 846.
 113 AE 5,1 gr. 22,5 mm. 1 Env. No. 2608.
 114 AE 5,5 gr. 22 mm. 6 Env. No. 2947.
 115 AE 3,8 gr. 21 mm. 12 Env. No. 5522.
 116 AE 5,2 gr. 21,5 mm. 12 Env. No. 5240 (A. ANTIO-CH-O C; kartalın başı sağa dönük).

Gallienus (253-268)

Ö. IMP GALLIENVS P F AVG; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTIO-CHI C; İki standart arasında vexillum, standartlar üzerinde çelenk, vexillumun iki yanında S/R.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 205-206 Pl. 51, Tb. 37, VI/18, IV/17.

- 117 AE 6,3 gr. 23,5 mm. 12 Env. No. 2009/7
 118 AE 5,8 gr. 23,5 mm. 12 Env. No. 5304 (ANTI-[O]CH).
 119 AE 5,6 gr. 22,5 mm. 12 Env. No. 5354 (ANTI-[O]CH).
 120 AE 5 gr. 20 mm. 6 Env. No. 2009/1908 (Ö. IMP CAES P LIC GAL[LIO PF AVG]; A. ANTIO-CH CL; Vexillumun üzerinde kartal cepheden kanatları açık ve sapında dal bezemesi, altta [S]R).

Ö. IMP CAES PALCINLN GALLIENO; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANT[IO-C]HI CL[A]; İki standart arasında vexillum, vexillumun üzerinde kartal cepheden kanatları açık, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 204-205 Pl. 51, Tb. 37, III/4, V/15.

- 121 AE 5,2 gr. 22 mm. 6 Env. No. 10972.
 122 AE 4,3 gr. 22,5 mm. 12 Env. No. 2009/1900 (Ö. IMP [CAET P AN LICIA G]ALLIENO CIO II

[IPO]; A. ANTIO-CHI CL; vexillumun iki yanında birer nokta).

Ö. IMP C P AEI LIC- CVLIENO; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. AN-TIOS-HI-COLO; Koloni Genius'u (kadın) ayakta, cepheden, başı sola dönük; uzun khiton ve peplos giyimli, başında kalathos; sağ elinde dal, sol elinde bereket boynuzu tutmakta, solda kolunun üzerinde $\Gamma(=3)$.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 206 Pl. 52, Tb. 37, IX/23, XII/27, XII/32; SNG France 3, 1330.

- 123 AE 7,6 gr. 23,5 mm. 12 Env. No. 13419.
 124 AE 7,2 gr. 25 mm. 6 Env. No. 4758 (Ö. IMP CAES P LIC- GALLIEN[OC ...] AVG; A. ANTI-[OC]-H CI[O]; solda kolunun altında $\Gamma(=3)$, iki yanında S/[R]).
 125 AE 8,4 gr. 26 mm. 2 Env. No. 2266 (Ö. [IM]P CAES P LIC- GALLIENO[C...AVG]; A. AN-TIC-H [OCL]; solda kolunun altında γ).

Ö. IM C[A CALLIH]NVS P[IVS]; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTIO[CHC]OL; İki öküz ile çift süren kolonist, sağa dönük, öküzlerin arkasında standartlar arasında vexillum, altta S[R].

Ref.: SNG Aulock 12,4984; Krzyzanowska 1970, 207 Pl. 53, Tb. 37, XV/35 (A. Vexillum yok).

- 126 AE 16,5 gr. 30 mm. 6 Env. No. 13386.
 127 AE 11,2 gr. 30 mm. 6 Env. No. 5282 (A. CAES ANTIOC[H]).

Ö. IMP CA [GALIH]NVS PI[VS]; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. AN[TIOS]H C[O]; Kurt, sağa dönük, Romulus ve Remus'u emzirmekte, altta SR

Ref.: Krzyzanowska 1970, 208 Pl. 53, Tb. 37, XVII/36,43.

- 128 AE 11,8 gr. 29,5 mm. 11 Env. No. 1986.
 129 AE 14,6 gr. 30 mm. 12 Env. No. 2006/75 (A. ANTIOSHI).

II. Claudius Gothicus (268-270)

Ö. IMP CAES CLAUDIV; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANT-I- COL/ONI; İki standart arasında vexillum, standartlar üzerinde çelenk, vexillumun iki yanında S/R.

Ref. Krzyzanowska 1970, 210 Pl. 54, Tb. 38, IV/9, 11, 5.

130 AE 8,3 gr. 25,5 mm. 6 Env. No. 2009/1937.

131 AE 8,5 gr. 25 mm. 6 Env. No. 2009/1936 (A. ANTI-OCHI).

132 AE 7,8 gr. 25,5 mm. 6 Env. No. 2007/65 (A. ANTI-OCH CL; Vexillumun üzerinde kartal, SR altta).

Ö. IMP CAES CLAUDIV; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTI-OCH CL; İki standart arasında vexillum, vexillumun üzerinde kartal sağa dönük, altta SR.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 210 Pl. 54-55, Tb. 38, IV/13,17.

133 AE 8,2 gr. 25 mm. 12 Env. No. 2002/14.

134 AE 6,7 gr. 26 mm. 12 Env. No. 2007/2.

135 AE 8,5 gr. 26 mm. 6 Env. No. 2009/1899.

136 AE 8,7 gr. 24,5 mm. 6 Env. No. 2004/12 (A. Vexillumun iki yanında palmiye dalı, altta -SR-).

Ö. IMP CAES CLAUDIV; İmparator büstü, sağa dönük, ışın taçlı, zırh ve paludamentum giyimli.

A. ANTI-OCH CL; İki standart arasında vexillum, vexillumun üzerinde kartal cepheden, altta -SR-.

Ref.: Krzyzanowska 1970, 210-211 Pl. 55, Tb. 38, IV-V-VI/18,28,31.

137 AE 8,9 gr. 24,5 mm. 12 Env. No. 4061.

138 AE 8,4 gr. 25 mm. 7 Env. No. 5355.

139 AE 8,4 gr. 24,5 mm. 2 Env. No. 4223 (Ö. IMP CAES M AVR CLAUDIO P-[ARS]).

140 AE 9,6 gr. 25 mm. 7 Env. No. 2009/6 (Ö. IMP CAES M AVR CLAUDIO P-[ARS]).

141 AE 7,7 gr. 25 mm. 12 Env. No. 2008/94 (Ö. IMP C M AVR CLAUDIVS [PF AS]).

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

38

39

40

24

41

42

43

44

45

46

47

48

49

51

52

53

50

54

55

56

57

58

59

60

61

62

63

64

65

66

67

68

69

70

71

72

73

88

89

90

91

92

93

94

95

96

97

98

99

100

101

102

103

104

105

106

107

108

109

110

111

112

113

114

115

116

117

118

119

120

121

122

123

124

125

BİBLİYOGRAFYA

- Akış E. 2011, *Yalvaç Müzesi'nde yer alan Pisidia Antiocheiası Roma Koloni Sikkeleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi. Isparta.
- Akşit O. 1976, *Roma İmparatorluk Tarihi*. İstanbul.
- Aktaş M. 2006, *Pisidia Antiocheia'sı Kent Sikkeleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi. Konya.
- Anderson J. G. C. 1913, "Festivals of Men Askaenos in the Roman Colonia at Antioch of Pisidia". *JRS* III/2, 267-300.
- Arslan M. 2011, "Homonadlar Savaşı". *S.Ü. Sosyal Bilimler MYO Dergisi* 14/1-2, 97-107.
- Baz F. 2015, "Merkezi Pisidia'daki Bazı Roma Kolonileri'ndeki İmparator Kültünün Varlığına İlişkin Değerlendirme". *Phaselis* I, 261-275.
- BMC Pisidia* Hill G. F. 1897. *Catalogue of the Greek Coins in the British Museum of Lycia, Pamphylia and Pisidia*. London.
- Bengtson H. 1970, *Grundriss der Römischen Geschichte mit Quellenkunde Erster Band: Republik und Kaiserzeit bis 284 n. Chr.* München.
- Demirer Ü. 2004, *Pisidia Antiocheiası Büyük Bazilika Taban Mozaikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi. Antalya.
- Doğanay O. 2008, "Atik ve Modern Kaynaklara göre Toroslar'ın Savaşçı Kavmi Homonadlar'ın Yaşadığı Coğrafya". *Arkeoloji ve Sanat* 128, 11-32.
- Erhat, A. 1972, *Mitoloji Sözlüğü*. İstanbul.
- Franke P. R. 2007, *Roma Döneminde Küçükasya Sikkelerin Yansımasında Yunan Yaşamı*. İstanbul.
- Gibbon E. 1987, *Roma İmparatorluğu'nun Gerileyiş ve Çöküş Tarihi 1*. Çev. A. Baltacıgil, İstanbul.
- Grose S. W. 1929, *Fitzwilliam Museum Catalogue of The Mc Clean Collection of Greek Coins III*. Cambridge.
- Hardie M. M. 1912, "The Shrine of Men Askaenos at Pisidian Antioch". *JHS* 32, 111- 150.
- Hill G. F. "The Coinage of Pisidian Antioch". *Numismatic Chronicle and Journal of the Royal Numismatic Society* IV/14, 299-313.
- Hudsen C. E. "The Principal Family at Pisidian Antioch". *Journal of Near Eastern Studies* 15/2, 103-107.
- Imhoof-Blumer F. 1902, *Kleinasiatische Münzen II*. Wien.
- Kankelfitz B. R. 2007, *Katalog Römischer Münzen I*. München.
- Karayaka N. 2007, *Hellenistik ve Roma Döneminde Pisidia Tanrıları*. İstanbul.
- Karatağ M. 2013, *Klasik Arkeoloji Sözlüğü*. Ankara.
- Kaya M. A. 2005, "Roma Lejyonerleri ve Anadolu". *DTCF Dergisi* 34, 87-98.
- Kaya M. A. 2005, "III. Gordianus'un Pers (=Sasani) Seferi: Güzergah, Savaşlar ve İmparatorun Ölümü". *Tarih İncelemeleri Dergisi* XX/I, 157-167.
- Kaya M. A. 2005, "Anadolu'da Roma Eyaletleri: Sınırlar ve Roma Yönetimi". *TAD* 38, 11-30.
- Klawans Z. H. 1959, *Roman Imperial Coins*. Wisconsin.

- Köker H. 2020, "Pisidia Roma Kolonilerinde Sikke Basımı". *Pisidia Araştırmaları II: Pisidia ve Yakın Çevresinde Üretim, Ticaret ve Ekonomi*. Isparta, 291-304.
- Krzyzanowska A. 1968, "Les Influences Réciproques Romaines et Indigènes Manifestées sur les Monnaies des Colonies Romaines de L'asie Mineure". *RN VI/10*, 286-292.
- Krzyzanowska A. 1970, *Monnaies Coloniales d'Antioche de Pisidie*. *Travaux du Centre d'Archéologie Méditerranéenne de l'Académie Polonaise des Sciences 7*. Varsovie.
- Küçükbaşakçı E. 2010, *Roma Hukukunda Mülkiyet Hakkının Sınırları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Janckorowski K. G. 1982, *Pamphylia ve Pisidia Kentleri II*. Viyana.
- Levick B. 1967, *Roman Colonies in Southern Asia Minor*. Oxford.
- Macdonald G. 1901, *Catalogue of Greek Coins in the Hunterian Collection II*. Glasgow.
- Nollé J. 1995, "Colonia und Socia der Römer, Ein neuer Vorschlag zur Auflösung der Buchstaben 'SR' auf den Münzen von Antiocheia bei Pisidien". *Rom und der Griechische Osten, Festschrift für H. H. Schmitt zum 65. Geburtstag*, 350-370.
- Özarslan S. A. 2013, "Pisidia Antiokheia'sı Augustus Tapınağı Mimari Bezemeleri". Eds. B. Hürmüzlü, M. Fırat & A. Gerçek, *I. Pisidia Araştırmaları Sempozyum Bildiri Kitabı (05-06.11.2012) SDÜ Arkeoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi*. Isparta, 395-412.
- Özcan A. 2012, "Pisidia Bölgesi'nde Roma İmparatorluğu'nun Yapı Propagandası ve Politikası". Eds. K. Dörtlük et al., *Uluslararası Genç Bilimciler Buluşması I: Anadolu Akdenizi Sempozyumu 2009*. Antalya, 285-300.
- Özhanlı M. 2013, "Frig Tanrısı Men'in Pisidia'daki Hac Merkezi". *Uluslararası Dinar ve Frigya Bölgesi Araştırmaları*. Dinar, 283-290.
- Özsait M. 1980, *İlkçağ Tarihinde Pisidya Başlangıçtan Büyük İskender Devrinin Sonuna Kadar*. İstanbul.
- Özsait M. 1985 *Hellenistik ve Roma Devrinde Pisidia Tarihi*. İstanbul.
- Ramsay W. M. 1916, "Colonia Caesarea (Pisidian Antioch) in the Augustan Age". *JRS* 6, 83-134.
- Ramsay W. M. 1924, "Studies in the Roman Province Galatia: VI.-Some Inscriptions of Colonia Caesarea Antiochea". *JRS* 14, 172- 205.
- Robinson D. M. 1924, "A Preliminary Report on the Excavations at Pisidian Antioch and at Sizma". *AJA* 28/4, 435-444.
- RIC IV/ II Mattingly H., E. A. Sydenham & C. H. V. Sutherland 1938, *The Roman Imperial Coinage IV / II. Macrinus to Papienus*. London.
- RPC I Burnett A., M. Amandry & P. Ripollés 1992, *Roman Provincial Coinage I. From the Death of Caesar to the Death of Vitellius (44 BC-AD 69)*. London-Paris.
- RPC II Burnett A., M. Amandry & I. Carradice 1999, *Roman Provincial Coinage II. From Vespasian to Domitian (AD 69-96)*. London-Paris.
- RPC IX Hostein A. & Mairat J. 2016, *Roman Provincial Coinage IX. From Trajan Decius to Uranius Antoninus (ad 249-254)*. London-Paris.
- Sancaktar H. 2009, *Anadolu'daki Roma Koloni Kentleri ve Sikke Tipolojisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi. Ankara.
- Sancaktar H. 2012, "Pisidia, Kilikia ve Lykaonia Bölgelerindeki Roma Koloni Kentleri Sikke Tipolojisi". Eds. K. Dörtlük et al. 2012, *Uluslararası Genç Bilimciler Buluşması I: Anadolu Akdenizi Sempozyumu 2009*. Antalya, 371-384.
- Sancaktar H. 2013, "2012 Yılı Pisidia Antiokheia Kazısı Sikkeleri: Ön Rapor". Eds. B. Hürmüzlü et al., *Pisidia Araştırmaları-I Sempozyum Bildirileri 2012*. Isparta, 368-377.
- Sear D. R. 1974, *Roman Coins and Their Values*. London.
- Sevin V. 2007, *Anadolu'nun Tarihi Coğrafyası I*. Ankara.
- SNG Aulock 12 von Aulock, S. H. 1964, *Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland, Pisidien-Lykaonien-Isaurien Vol. 12 (4894-5412)*. Berlin.

- SNG Cop. 32 *Sylloge Nummorum Graecorum The Royal Collection of Coins and Medals Danish National Museum, Pisidia Vol. 32 (1-350)*. 1956, Copenhagen.
- SNG France 3 Levante E. & Weiss P. 1994, *Sylloge Nummorum Graecorum, France 3, Cabinet des Medailles Pamphylia-Pisidie-Lycaonie-Galatie*. Zürich.
- SNG Hunterian 12 Goddard J. 2004, *Sylloge Nummorum Graecorum Vol. 12, The Hunterian Museum University of Glasgow Part. 1 Roman Provincial Coins Spain-Kingdoms of Asia Minor*. Oxford.
- SNG PfpS. 5 Nollé J. 1999, *Sylloge Nummorum Graecorum Deutschland Pfälzer Privatsammlungen 5. Band. Pisidien und Lykaonien (1-586)*. München.
- Talloon P. & Alp N. 2005, "Pisidia Kültleri Antik Çağda Burdur İlinde Dinsel Hayat". *I. Burdur Sempozyumu*. Burdur, 738-747.
- Talloon P. 2015, *Cult in Pisidia, Religious Practice in Southwestern Asia Minor from Alexander the Great to the Rise of Christianity*. Turnhout.
- Tulay A. S. 2001, *Genel Nümizmatik Sözlüğü*. İstanbul.